

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon šte. 50, upravnništvo šte. 328

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stoip. peti-vrsta
malloglas po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelika in
dneva po prežniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko 54.7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Tiranski pakt.

Tiranski pakt ni presenetil samo naše
javnosti, marveč je osupnil celo politično Ev-
ropo. Po pravici, Italija, o kateri je bilo znano,
da ima z Jugoslavijo prijateljsko pogodbo
in vrsto gospodarskih pogodb, katerih zadnji
del naj bi se v Jugoslaviji pravkar ratificiral,
Italija, nasproti kateri se je obnašala druga
zaveznica, Jugoslavija, kljub nečloveškemu
zatiranju jugoslovanske narodne manjšine v
Italiji kar najlojalnejše — ta Italija je za hrb-
tom te svoje zaveznice sklenila »prijateljsko
in varstveno«
pogodbo z njeno neposredno
sosedo Albanijo, katere pogodba je, kar je
za vsakega na prvi pogled očito, naperjena
proti prvi zaveznici: Jugoslaviji. To je gotovo
čisto svoje vrste dogodek v najnovejši ev-
ropski diplomaciji zgodovini, o kateri smo
se navadili verjeti, da se je končno usmerila
v pravcu mednarodne solidarnosti in miru.
Tiranski pakt je odločno usmerjen v povsem
protivnem pravcu in spada nedvomno med
najzlogasnejše, mir ogrožujoče dokumente, ki
jih je kdaj zagrešila tajna diplomacija. Po pra-
vici je tedaj evropski politični svet osupnil
nad tem činom Italije.

O pomenu tiranskega pakta smo si vsi
na jasnem. Ne gre za navadno pogodbo o
medsebojnih odnosih dveh dežel, marveč
za protektorat nad albanskim ozemljem, ki
ipod nujnostmi »prijateljske«
pogodbe
ranju na Balkan. S tem paktom je Italija prvič
očito dokumentirala svoj načrt, da kakor-
koli podjarmi Balkan (ki pa tudi še ni njen
zadnji cilj na vzhodu). S tem paktom je Ita-
lija že tudi postavila svojo nogo na Balkan,
tembolj, ker si je bila že preje pod obliko
raznih gospodarskih in »znanstvenih«
pogodb
zagotovila v Albaniji prosto roko. Italija je v
zadnjih letih zgradila v Albaniji celo mrežo
izvrstnih cest, ki so vse usmerjene proti —
Jugoslaviji. Italijanski inženjerji in drugi »ar-
heološki«
strokovnjaki si dajo neprestano ve-
liko opraviti v albanskih obmejnih krajih.
Samo otrok ali političen slepec bi mogel dvo-
miti, da se za vsem tem skrivajo nameni, ki
se niti najmanj ne strinjajo z italijansko-jugo-
slovanskim prijateljstvom. Seveda pa si tudi
naši balkanski sosedi ne smejo delati nikalnih
iluzij o italijanskem »prijateljstvu«
in naj bo-
djo prepričani, da bi ga morali, ako bi kdaj
podlegla Jugoslavija, plačati enako drago ka-
kor le-ta. Saj je jasno, da se italijanski imperi-
alizem ne bi ustavil, če bi zasegel Jugosla-
vijo, ne pred Grčijo ne pred Bolgarijo in
prav tako ne pred Romunijo na eni in Tur-
čijo na drugi strani. Zato bi te dežele pri-
pravljale pogubo tudi svoji lastni samostoj-
nosti, ako bi iz morebitnih trenutnih koristi,
iz politične kratkovidnosti podajale Italiji ro-
ko proti Jugoslaviji.

Politična logika nas prepričuje na prvi
pogled, da so s tiranskim paktom ogrožene
tudi ostale balkanske države.
Trenotno ne vemo, kakšno stališče za-
vezamo nasproti tiranskemu paktu naši so-
sedje. Kar se nas tiče, naj bo Italija prepri-
čana, da smo to njeno kretnjo dobro raz-
umeli in jo vzeli na znanje. Prepričana naj
bo, da bodo Slovenci, Srbi in Hrvati skrbeli
za to, da se ji iz krčev albanskih gora ne po-
rodi drugega nego miš, ki bo glodala njeno,
ne našega žita. Časi Julijev Cezarjev v Ev-
ropi so minuli, a tudi Cezarja Borgia, kate-
rega duh se je vtelesil v sedanjem diktatorju
Italije, današnja doba ne prenese več in si
ga bo upokorila.

V to mi kulturne narode, zbrane v Dru-
štvu narodov, nujno pozivamo. Ogroženi smo
brez najmanjše lastne krivde — izvzemši
krivdo, da smo preslepo zaupali dani besedi
svojega zaveznika, da smo predosledno slu-
žili mirovni misli. Če kdo, nam mora to za-
vidi ne le odpustiti, ampak šteti celo v kra-
slugo — Društvo narodov. Pod tem forumom
obtožujemo Italijo, da je kršila z nami skle-
njeno pogodbo, ki veli, da nobena izmed obeh
zaveznic ne sme sklepati pogodb z drugimi
državami brez vednosti druge. Italija je skle-
nila pogodbo z Albanijo, ne da bi nas o tem
obvestila. A vrhu tega je ta pogodba naper-
jena proti nam in pomenja največjo nevarnost
za mir! Če se na Balkanu vname požar — je
vprašanje, kje bo končal.

Tiranski pakt spada torej po vsej pra-
vici pred Društvo narodov, a ne za vknjižbo,
marveč za revizijo. Če se je v mirovnih po-
godbah Albaniji priznala samostojnost, se ta
samostojnost na noben način ne sme meni-
ti tebi nič izpremeniti v protektorat, v kol-
onijalno posest. Če albanski državniki ne
znajo ceniti in čuvati samostojnosti svoje de-

Velekritičen moment.

Belgrad, 6. dec. (Izv.) Sedanja dolgotraj-
na kritična situacija je došla do take napeto-
sti, da se dalje nikakor ne da več vzdržati.
Država je v težki finančni, gospodarski in so-
cialni krizi. Državna uprava zelo slabo ali
pravzaprav sploh ne funkcionira in državni
stroj teče naprej zgolj mehanično brez duha
in smeri. Parlament je slab in vlada je slaba.
Na eni strani jo ogrožava Radić, na drugi Pa-
šić. K težkemu notranjemu položaju pride ra-
di albansko-italijanske pogodbe izredno po-
slabljeni zunanji položaj, katerega seveda ri-
vali v radikalni stranki na eni, a radičevci
na drugi strani izrabljajo v svoje strankarske
namene, radi česar se notranji položaj le še
bolj zapleta in otežuje, tako da je dospel do
točke, kjer se mora končno odločiti v to ali
ono stran.

Zato se jutri pričakujejo izredno važni
politični dogodki. In sicer nameravajo izvršiti
generalni naskok na sedanjo vlado prisilši g.
Nikola Pašića in sicer na seji radikalnega

kluba. Govori se kot o gotovem dejstvu, da bo-
do pašičevci na tej seji odločno zahtevali, da
se koalicijska z radičevci razdere, dalje da bodo
napadli zunanjo politiko vlade, oziroma mini-
stra za zunanje zadeve M. Ninčiča zaradi ne-
uspeha njegove politike zlasti napram Italiji,
in da bodo izvršili napad tudi na ministra za
notranje zadeve Božo Maksimoviča, pod kate-
rim je v funkciji nervozi težko kontrolirati, na
notrma zastalo.

Umevno je, da se pristaši g. Uzunoviča
pripravljajo na to, da ta napad odbijejo. V
to svrhu se pristaši g. Uzunoviča neprestano
posvetujejo. Kako mislijo atako pašičevcev pa-
rirati, o tem seveda sedaj ni mogoče kaj goto-
vega vedeti. Krožijo najrazličnejše vesti, ki
jih je v sedanjih nervozi težko kontrolirati, na
vsak način je jutri velekritičen dan.

Zvečer je minister Ninčič obiskal Ljubo
Davidoviča in Vojo Marinkoviča, nakar e je
vršila dolga konferenca med Vojo Marinkovi-
čem in dr. Korošcem.

Važni sklepi italijanske vlade.

MUSOLINIJEVO POROČILO. — USTANOVITEV PREFEKTURE V GORICI IN BOLZA-
NU. — GORIŠKA SLOVENSKA OKOLICA PRIDE POD GORIŠKO OBČINO.

Rim, 6. dec. (Izv.) Na današnji seji mini-
strskega sveta je Mussolini kot notranji mini-
ster poročal o notranjem položaju države. Gle-
de zadnjih incidentov je rekel, da so jih po-
vzročili v prvi vrsti taki elementi, ki so že
bili izgnani iz fašistovske stranke, ali ki išče-
jo prilike za osebno maščevanje. Demonstraci-
je proti tujim konzulatom, tako je nadaljeval
Mussolini, ta grda navada stare Italije, ki jo
bom iztrebil z vsemi sredstvi, so bile neumne
in obsodbe vredne. Nič manj pa obsojanja
vredna niso bila nasilja in sporadični nastopi
proti raznim katoliškim ustanovam in duhov-
nikom katoliške cerkve, ki ji je fašizem vedno
izkazoval in kateri mora vedno izkazovati naj-
večje spoštovanje. V svojem poročilu je v na-
daljnem Mussolini ugotovil, da ni izvažala upo-
raba zakona o zaščiti države nobenega inci-
denta. Fašistovska vlada nastopa le proti so-
vražnikom. Dobrim državljanom, četudi niso
v fašistovski stranki, se ni treba bati ničesar.
Medtem, ko je milica zasedla obmejne posto-

janke, so začeli v posameznih legijah poslo-
vati oddelki politične policije. Mussolini je na-
dalje poročal o potrebi ustanovitve novih po-
krajnin, nakar je ministrski svet odobril sklep,
s katerim se število pokrajin zviša od 76 na
92. Pokrajina Caserta se ukine. Gorica in Bol-
zano tvorita vsaka svojo posebno pokrajino s
prefekturami v Gorici in Bolzanu. K goriški
pokrajini prideta goriški in tolminski okraj.
Slovenske občine Solkan, Podgora, Štandrež,
Št. Peter in Ločnik se združijo z Gorico v eno
občino. V smislu novega kurza notranje poli-
tike se skoro vsi prefekti premeste in se sta-
vijo na razpoložanje vsi oni prefekti, ki niso
fašisti. Tržaški prefekt komisar Perez je ime-
novan za prefekta v Brindisiju. V Gorico pri-
de kot prefekt dr. Cassini, v Bolzano pa dr.
Ricci. Končno je ministrski svet odobril načrt,
da se uvede davek na neporočene od 25 do
75 let. Ti dohodki bodo šli za oskrbo mate-
rinstva in dece.

Konference štirih ne bo.

Pariz, 6. dec. (Izv.) V soboto popoldne se
je pripeljal v Pariz belgijski zunanji minister
Vandervelde in takoj odšel na Quai d'Orsay,
kjer je imel tri ure trajajoč pogovor z Brian-
dom. Zvečer je Vandervelde sprejel časnikarje.
Izjavil je, da se je tekom njegovega pogovora
z Briandom izkazalo, da se francoska in bel-
gijska vlada v vseh vprašanjih, ki pridejo na
dnevni red v svetu Društva narodov, popol-
noma strinjata. More se torej reči — je nade-
ljal Vandervelde — da je med Francijo, Bel-
gijo in Anglijo iskren sporazum. O konferenci
štirih se ni več govorilo in se more smatrati,
da se je ta misel končno veljavno opustila.

Vandervelde je dalje izjavil, da sta z
Briandom govorila tudi o vprašanju koloni-
jalnih mandatov in dogodkih na Kitajskem.

Tudi v teh vprašanjih se francoska in belgijs-
ka vlada popolnoma strinjata.

London, 6. dec. (Izv.) Angleški dementi
glede konference četverih zunanjih ministrov:
Chamberlaina, Brianda, Stresemana in Musso-
linija, je nedvomno avtentičen. Tu sploh ni
znano, kako je v Parizu nastala govorica, da
Anglija želi tako konferenco. Tukajšnji mero-
dajni krogi izjavljajo, da angleška vlada ne
želi ne konference štirih ne treh. Pač pa je
ob sebi umevno, da bo tekom ženevskega
zasedanja dovolj prilike za neprisiljene pogo-
vore med državniki.

London, 6. dec. (Izv.) Kakor se poroča iz
Ženeve se je opustila misel skupnega sestanka
zunanjih ministrov Nemčije, Francije, Anglije
in Italije.

Ženevsko zasedanje.

PRED LIKVIDACIJO ZADNJIH FRANCOSKO-NEMSKIH PROBLEMOM.

Ženeva, 6. dec. (Izv.) Danes so se navezali
prvi stik med državniki in diplomati, ki so
prišli na zasedanje »Sveta društva narodov«.
Prispeli so zastopniki vseh 14 držav, ki imajo
svoje mesto v Svetu. Sedem držav izmed teh
zastopajo zunanji ministri sami; to so angleški,
nemški, francoski, belgijski, nizozemski, češko-
slovaški in poljski zunanji ministri. Prišlo je do
konference med Vanderveldejem in Chamber-
lainom, med Briandom in dr. Stresemannom,
ki sta se razgovarjala 1 in pol ure, ter med
Chamberlainom in dr. Stresemannom. Raz-
govor med njima je trajal dve uri. Glede vse-
bine razgovorov niso hoteli dati nobenih izjav.

Žele, mora mednarodni forum, ki je to samo-
stojnost hotel in udeležiti, skrbeti za to, da
ta samostojnost ostane in se za sosede ne
izpremeni položaj kar čez noč v skrajno ne-
varnost. Ne moremo si misliti, da bi naši ve-
liki zavezniki in prijatelji mogli mirno gle-
dati, da se nam tako neposredno ogroža po-
sest, ki so nam jo priznali in ki smo si jo pri-
dobili z dragoceno krvjo

Le Briand je dal zastopnikom časopisja izjavo,
v kateri izraža upanje, da bo v vprašanju
nemške vojaške kontrolne komisije ter investi-
gacijskega programa prišlo do zadovoljive re-
šitve. Vendar bo o medzavezniški vojaški kon-
trolli definitivno sklepala poslaniška konfe-
renca, ki se danes sestane v Parizu.

Ženeva, 6. decembra. (Izv.) Razgovor med
Briandom, Chamberlainom, Stresemannom, Scia-
lojo in Vanderveldom je trajal danes od 6 do
8 zvečer. Po končanem razgovoru so izdali
javnosti sporočilo, v katerem se poudarja, da
se je vršil razgovor ob popolnem zadovoljstvu
vseh in v nadi, da bodo posvetovanja, ki se
bodo nadaljevala, vodila do sporazuma.

Pariz, 6. dec. (Izv.) V tukajšnjih političnih
krogih se mnogo ugiblje o koraku, ki ga bo
storila jutri Nemčija v Ženevi. Nemčiji bo dana
jutri prilika, da pokaže svojo orijentacijo v
investigacijskem vprašanju. Nemčija lahko sicer
odkloni investigacijski načrt od 24. novembra,
ali v tem slučaju bi vojaška kontrolna komisija
ostala, dokler bi se ne rešilo investigacijsko
vprašanje. Če pa Nemčija sprejme ta investi-

Somišljeniki!

Zadnji dnevi za vlaganje reklamacij
za popravo volivnih imenikov teko. Samo
do 10. decembra morete še zahtevati vpis
naših volivcev in izbris nasprotnikov. Sto-
rite svojo dolžnost, da nam niti en glas ne
gre v škodo radi imenikov.

gacijski načrt, potem je v najkrajšem času
možna likvidacija medzavezniške vojaške kon-
trole. Nemčija je pred dilemo; za kaj se be
jutri odločila?

Ženeva, 6. dec. (Izv.) Svet društva narodov
se je sestel danes predpoldne k seji. Na dnev-
nem redu je med drugim tudi vprašanje posojila
Lolanskemu, priprave za svetovno gospodar-
sko konferenco, kjer bo imel dr. Stresemann
referat, odpoklic francoskih čet iz Posaarja in
volitve predsedstva investigacijske komisije
Društva narodov.

Praga, 6. dec. Zunanji minister dr. Be-
neš je prekinil svoj dopust, ki ga je preživ-
ljal v južni Franciji, in odpotoval v Ženevo.

Nadaljnja francoska ojačenja na italijanski meji.

London, 6. dec. »Daily News«
poročajo, da so tukajšnji krogi dobili poročilo, da se
v zadnjih dneh odšli na italijansko mejo na-
daljnji trije francoski polki. Istotako se je oja-
čilo francoske srednjemorske brodogve z eno-
tami iz rokavskega brodogva.

Pariz, 6. decembra. (Izv.) »Oeuvre«
poroča iz Nice, da se tekom zadnjih 14 dni preva-
žajo veliki vojaški transporti proti Mentoni. V
pristanišču se nahajajo trije podmorniki in
štiri križarke. Vse te priprave so povzročile
veliko razburjenje prebivalstva. Radi tega je
rozval prefekt v Nici prebivalstvo, da ohrani
hladno kri.

„Splendid isolation“ Italije.

Pariz, 6. dec. Iz izjav angleških, franco-
skih, belgijskih in nemških vladnih krogov je
razvidno, da je lansirala vest o konferenci
štirih Italija, ki bi se radi rešila iz svoje
splendid isolation. Verjetno je, da je pri tem
računala na Anglijo, ki ji je spor med Fran-
cijo in Anglijo neprijeten in ki bi menda v
Društvu narodov skovala rada blok velesil.
Vendar se je italijanska nakana ob odločnem
odporu merodajnih francoskih krogov razbila.
Konferenca štirih je po zatrevanju dobro po-
učenih virov izključena.

Rim, 6. dec. Mussolinijevo osebno glasilo
»Popolo di Roma«
piše, da se bo kljub vsemu
odporu Pariza po ženevskem zasedanju ven-
darle vršil senzacionalen sestanek zunanjih
ministrov srednjeevropskih velesil.

Snežni viharji.

Železniški promet deloma ustavljen. — Tele-
fonske zveze prekinjene.

Zagreb, 6. dec. (Izv.) Včeraj je padal tu-
kaj močan dež; vmes je padal tudi sneg in je
divjal veter. Preteklo noč je veter tako zelo
razsajal, da je na več mestih prevrnil telefon-
ske drogeve. Telefonska in telegrafska zveza
je popolnoma prekinjena. Železniški promet
je deloma ustavljen, deloma pa se vrši z ve-
likimi zakasnitvami.

Zagreb, 6. dec. (Izv.) Ravnateljstvo drž.
železnice v Zagrebu sporoča, da je železniški
promet na progi Blatko-Vrkovina (Lika) ustav-
ljen; ravnatelj je ustavljen promet na progi
Gračac-Knin. Promet je ustavljen do preklica.

Budimpešta, 6. dec. (Izv.) Tukaj je raz-
sajalo veliko neurje. Vmes je padal sneg. Te-
legraf in telefon sta prekinjena. Prekinjena je
telefonska proga s Prago. Tudi iz Bukarešte
poročajo, da so razsajali tam veliki viharji.

Budimpešta, 6. dec. (Izv.) Telefonska zve-
za Berlin—Budimpešta je prekinjena.

Ancona, 6. dec. (Izv.) V noči od sobote
na nedeljo je divjala po vsem mestu strašna
nevihta, ki se je spremenila v pravi ciklon.
Reke so prestopile bregove. Škoda na poljih
je ogromna. V pristanišču Toretta je potopil
vihar 40 jadrnic. V Anconi se je pomol podr-
l. Proga Aancona—Colla je prekinjena. Jadrnice,
ki so vozile iz Ancone v Reko so komaj pre-
plule Jadransko morje.

Rim, 6. dec. Za rimskega guvernerja bo
imenovan knez Lodovico Potenziani, ki je
član fašistovske stranke od l. 1921.

Dr. Korošec o položaju.

Nedeljski »Jutarnji list« prinaša naslednjo izjavo, ki jo je dal njegovemu dopisniku g. dr. Korošec:

»Danes stojimo v zelo veliki in težki finančni, gospodarski in socialni krizi in vidimo, kako je političen položaj zelo kritičen. Razni poskusi so se storili, da bi se položaj zboljšal. Ugotovilo se je, da nimamo niti volje, niti energije za delo in da nismo sposobni, da bi s tem političnem položajem razpravljali. Mi vidimo, kako ljudstvo v raznih zgodovinskih trenutkih, ko nastopajo splošne krize, ne kaže za to nobene zanimanja. Isti slučaj se dogaja tudi v naši državi. Bati se moramo, da ne bi prišlo do tega, da bi ljudstvo iz lastnega nagiba zahtevalo, da se sedanje stanje uredi in da se preneha s takšnim delom.

Nevarnost od zolaj postaja vedno resnejša, ker državna uprava slabo ali sploh ne funkcionira. V teh problemih je naša največja skrb sam parlament. Naš parlament je slaba ustanova. Mi nimamo ljudi, ki bi bili dovolj krepki, da bi premaknili ta kolesa. Ako je parlament slab, bi potrebovali krepko vladno. Toda ravno radi tega, ker vlada ni krepka, in ker ne moremo sestaviti krepke vlade, zastaja ne samo parlament, ampak tudi državno delo, in vedno bolj in bolj gazimo v našo splošno notranjo krizo.

Razen finančne, gospodarske in socialne krize imamo sedaj tudi vladno, ki je v krizi. Z ene strani ni sigurna od g. Radiča, z druge ne od g. Pašiča. Nikdar se ne ve, kaj se more od dneva do dneva dogoditi. Radi teh dveh ekstremov v današnjem položaju zastaja tudi vladno delo. G. Uzunović se je dva meseca trudil, da bi obvladal položaj, pa se mu ni posrečilo. Ljudstvo išče olajšav v gospodarskem življenju, pa jih ne dobi. Po vsem tem se je dogodilo samo to, da se je parlament izkazal za nesposobnega, da sploh ni za akcijo in normalno delo. Vladno in skupščinsko predsedstvo ne kaže nobene podjetnosti. Danes samo životarimo.

Po mojem mnenju bi bila potrebna diktatura, in sicer ostra diktatura, in sicer ta diktatura naj bi bila diktatura parlamentarnih voditeljev, ki bi narekovala naglo in urno delo parlamenta in vseh upravnih organov. Da bi prišlo do tega, je po mojem mnenju potrebno v temelju spremeniti parlamentarni stroj.

Najprej je treba vzpostaviti obrat, šele potem je treba dati novo vladno. Iz te sterilne krize je treba najti izhoda. Čas je resen, volitve so blizu, četudi še ne bodo pojutrisnjem.

Zborovanja HPS.

Zagreb, 6. dec. (Izv.) V Kukujevcih (Srem) se je vršil lepo obiskan sestanek HPS, na katerem je govoril kmet Marijan Bosančić iz Podgradja.

Včeraj se je vršilo v Djurdjevcu okrajno zborovanje HPS, na katerem je govoril P. Grgec. Tudi to zborovanje je lepo uspelo. — V Sinju pa se je vršila velika javna skupščina HPS, na kateri je govoril predsednik stranke Stjepan Barić. Njegova izjava je sprejelo ljudstvo z velikim odobravanjem na znanje.

Radičeva polomija.

Djurdjevac, 6. decembra. (Izv.) Radičeva zborovanja v Podravini so doživela velik fiasko. Zopet se je jasno pokazalo, da Radičeva zvezda ugaša. To so dokazali Radičevi nedeljski shodi v Podravini, ki so se vršili in ki bi se imeli vršiti. Narod obračunava z demagogom, ki ima vedno polna usta samih obljub. Zalosten je bil pogled na Radičeve shode v Pitomaci, Djurdjevcu in Viriji; niti desetina ljudi od onega velikega števila, ki so ga pričakovali, ni prišla na shod. Kakega navdušenja za Radičeva politična izvajanja ni bilo med ljudstvom, ki je še do nedavno drvelo za Radičem čez drn in strn, niti najmanj opaziti. Na vseh treh zborovanjih je bilo razpoloženje zborovalcev jako živahno; čuli so se protestni kliki, krepki medklici so preklajali Radičeva modrovanja. Končno je moralo napraviti na zborovanju red orožništvo, ki je bilo za vsak slučaj pripravljeno. Radić je radi slabih shodov postal tako malodušen, da je takoj poslal kurirja v Peteranec in Hlebino z naznanilom, da odpoveduje tam oba že najavljena shoda. Posebno se je bil Radić razburil v Viriji, kjer sploh ni mogel do besede, dasi je bilo na zborovališču le 400 ljudi. Ko je Radić zahteval, da zapustijo zborovališče vsi oni, ki nočejo poslušati njegovega govora, je ogromna večina zborovalcev odšla, tako da je ostalo na shodu le 40 do 50 ljudi. To je tako vplivalo na Radiča, da je odpovedal shoda v Peterancu in Hlebinah.

KONZISTORIJ.

Rim, 6. dec. (Izv.) Za 20. decembra je sklican konzistorij. Na konzistoriju bosta izvoljena za kardinala varšavski nuncij Lauri in turinski nadškof Gambo.

NOVE ARETACIJE V VERONI.

Verona, 6. decembra. Tu so aretirali dr. Germaninija, dolgoletnega tajnika delovnega urada, in 43 drugih osebnosti. Fašisti trdijo, da so bili to člani in funkcionarji tajne komunistične organizacije v Italiji.

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča:

Raznotere naloge oblastnih in okrajnih samouprav.

Oblastni samoupravi pripadajo poleg skrbstvenih in finančnih poslov še razna druga opravila. Izmed poslov, ki jih je prištejati aktom javnega imperija ali gospostva, torej oblastnim ali avtoritativnim poslom oblastnih uredb, izvrševanje gradbenih predpisov in odobrenje občinskih proračunov.

Uredbe so od uprave izdani abstraktni obvezni predpisi, ki se ne nanašajo zgolj na en konkreten primer, temveč na določeno vrsto primerov, ki se morajo pripetiti. Če ustava dovoljuje oblastni skupščini izdajanje oblastnih uredb o vseh stvareh iz pristojnosti oblastne samouprave. Zakon o oblastni in okrajni samoupravi pa še podrobno ureja to pravico izdajanja oblastnih uredb. Po tem zakonu se smejo z oblastno uredbo izdajati podrobni predpisi k odredbam zakonov, kolikor je to potrebno zaradi uporabljanja zakona v določeni oblasti. Osebe, ki se ne pokoravajo oblastnim uredbam, se na tožbo oblastnega odbora kaznujejo po oblastnih, pristojnih za kaznovanje prekrškov, z globami od 5 do 100 dinarjev, odnosno z zaporom od 1 do 14 dni. Vse te oblastne uredbe pa se ne smejo nanašati na vzdrževanje javnega mira in reda, javne varnosti in javne pravosti. Zakon o samoupravi daje torej oblastni skupščini le pravico izdajanja uredb po členu 94, odst. 1 ustave. Ta omejitev pa seveda nikakor ne izključuje izdajanja še drugih oblastnih uredb, ki niso potrebne zgolj za uporabljanje zakonov, temveč pri katerih se v smislu člena 94, odst. 2 ustave na podstavi posebnega v kakem zakonu izrecno za določen primer oblastni skupščini dane pooblastitve urejajo z zakonsko veljavno pravni odnosi. Različne prirodne, socialne, gospodarske in prosvetne razmere bodo silile našo zakonodajo, da se v večji meri poslužuje tudi pravice ravnar naravnega 2. odstavka člena 94 ustave.

Le izjemoma v nujnih primerih in le začasno sme tudi oblastni odbor namesto oblastne skupščine izdajati uredbe zaradi uporabljanja zakona, h katerim pa proračuna ni šteti. Oblastne uredbe proglašajo oblastni veliki župan, in ne oblastni odbor.

Poleg gori navedenih pravnih uredb pa imamo še navadne upravne uredbe (pravilnike, poslovnike in instrukcije) o izvrševanju oblastnih uredb, o poslovanju oblastnega odbora in odborske pisarne in o uporabljanju oblastnih naprav. Vse take uredbe izdaja oblastni odbor sam in ne oblastna skupščina.

Pravica okrajne samouprave, da izda uredbe, je seveda izdatno manjša. Okrajna skupščina sme v mejah zakona izdajati pravilnike za opravljanje samoupravnih poslov okraja in za notranji ustroj in poslovanje okrajnih zavodov in naprav, kakor tudi o uporabljanju okrajnih sredstev, okrajni odbor pa predpiše svoj pravilnik ter izdaja svoja navodila za izvrševanje okrajnih pravilnikov.

Po ustavi in zakonu spadajo v področje oblastne samouprave tudi gradbeni predpisi. Iz tega se sme sklepati, da pripada oblastni samoupravi izdajanje gradbenih predpisov o gradbi poslopij in drugih stavb in regulaciji naselbin, in pa na njih podstavi tudi izvrševanje le-teh vsaj v višji stopnji. Izvrševanje gradbenih predpisov je pretežno stavbno-policijskega značaja. Stavbna policija pa se poslužuje policijskih dovolil, zapovedi in prepovedi, kazni in neposredne sile, torej samih sredstev javnega gospostva. Seveda merodajna bo edinole vsebina gradbenih predpisov in se sedaj še nič točnega ne more reči o določni kompetenci oblastne samouprave. Začasno bodo veljali pač še stari predpisi.

Za občinsko gospodarstvo je važen predpis, da oblastni odbor pretresa in odobruje ali odklanja proračune občin, kojih občinska doklada na neposr. davek presega 50%. Ako pa ta občinska doklada znaša nad 300%, potem je treba odobritve ministra financ. S tem predpisom se je uvedlo v sistem teritorialne samouprave deloma načelo, da naj tvorijo različna samoupravna telesa nekaj sistem pod- in nadrejenih samouprav in da nižje samoupravne enice niso zgolj pod nadzorom državne uprave, marveč tudi višjih samoupravnih teles. Prehodne odredbe zakona o oblastni in okrajni samoupravi pa začasno do novega zakona o občinah prepuste oblastnim samoupravam še večjo moč nad občinami. Kolikor bi namreč po veljavnih občinskih zakonih in eventualnih drugih zakonih deželna samouprava morala vršiti nadzorstvo kot pritožna, odobrilna in disciplinska instanca, preide ta samostojnost na ustrezne organe oblastne samouprave in preneha zopet začasna kompetenca velikega župana in gradbene direkcije v pogledu teh poslov.

Vlada bo morala pogostokrat poizvedeti za mišljenje oblastnega odbora o zakonskih predlogih in o drugih predmetih, ki se tičejo oblasti. Zakoni se pač ne smejo v naglici postaviti, treba je dolgotrajnega in vsestranskega prehodnega temeljitega preračevanja ne le s strani strokovnjakov in neposredno prizadetih socialnih skupin, temveč tudi lokalnih faktorjev, saj razmere niso v vsej državi iste. Zakon o obči upravi predpisuje, da more oblastni veliki župan v vseh stvareh lokalnega

značaja razum onih o vzdrževanju javnega mira zaslišati oblastni odbor.

Podobna mišljenja ima oddajati tudi okrajni odbor in sicer ne le na zahtevo vlade in velikega župana, temveč tudi na poziv oblastne samouprave.

Z zakonom se smejo oblastni in okrajni samoupravi poveriti tudi še drugi posli, bodisi da so ti posli v prvi vrsti krajevnega interesa, bodisi da gre za posle bolj državnega interesa in jih samouprava vrši le v nekakem prenešenem področju. V slednjem primeru je oblastni, odnosno okrajni odbor dolžan se ravnati po navodilih oblastnega velikega župana, odnosno okrajnega glavarja. Ta prenešeni delokrog oblastne in okrajne samouprave je seveda dokaj nedosledna pravna institucija, saj ima država v oblasti in v okraju svoje lastne organe, zlasti velikega župana in okrajnega glavarja.

Naša oblastna in okrajna samouprava torej nima mnogo opravila z varstvom javnega reda (kakor n. pr. z upravno policijo, z upravnim nadzorom in z upravnim razsojanjem), temveč pa so njene naloge glede skrbstva za povzdigo naše materialne in idealne kulture s pomočjo lastnih finančnih sredstev. Varstvo javnega reda se smatra pač v prvi vrsti za stvar države, in naj njene stroške trpi predvsem država t. j. vsi državljani. Skrbstvo pa je po načinu in krajevnem obsegu ali stvar države ali stvar krajevnne samouprave ali pa stvar stanovskih samoupravnih teles. Po obsegu in vrsti skrbstvenih naprav naj njih stroške trpi ali država ali samouprava ali druga javnopravna telesa. Zeleti je, da bi bila naša samoupravna zastopstva v polni meri kos svoji vzvišeni nalogi v korist domačega prebivalstva in v korist vsej Jugoslaviji kakor tudi v čast in zadoščenje ljudskih zastopnikov samih. Seveda brez gorkega srca do domačega prebivalstva, brez globokega čuta pravičnosti, brez temeljitega strokovnega znanja in brez organizatoričnega duha to ne bo šlo.

Vsa ta oblastna ali okrajna samouprava pa še nikakor ne zadošča našim v posebnih pokrajinskih prilikah in razmerah vkoreninjenim težnjam po obsežnejši samoupravi. Še pred toli potrebno revizijo naše ustave bi se moralo omogočiti ustanovitve pokrajinskih samoupravnih zvez t. j. zvez vseh oblastnih samouprav v pokrajini n. pr. v Sloveniji, v Hrvatski, v Bosni, v Dalmaciji. Za Srbijo pa iz zgodovinskih razlogov ni take potrebe. Sklepajoči organ take pokrajinske samouprave bi bila pokrajinska skupščina. Sestavljali bi jo zastopniki oblastnih skupščin n. pr. na ta način, da bi poedina oblastna skupščina v sporazumnih volitvah izbrala eno četrtino svojih članov. Tekoče posle bi opravljala volče oblastni odbor in uradništvo one oblasti, koder je sedež pokrajine, a pokrajinski zavodi in naprave bi mogle imeti tudi lastno uradništvo. O izdatkih za pokrajinsko samoupravo bi sklepala pokrajinska skupščina in bi se ti izdatki krili pred vsem z deležem, ki bi v izvestnem, v zakonu določenem, za vse pokrajine samouprave enakem odstotku državnih neposrednih davkov pripadel pokrajinski samoupravi. Ta tangenta bi bila nujna zahteva pravičnosti, saj bi se z ustanavljanjem pokrajinskih gospodarskih prosvetnih in zdravstvenih zavodov in naprav izdatno znižali državni izdatki v krajinah s pokrajinsko samoupravo. Ostanek stroškov bi obremenil poedine oblasti po višini njih neposrednih davkov. Delokrog pokrajinske samouprave bi obsegal, kakor gori omenjeno, zlasti ustanavljanje in vzdrževanje večjih zavodov in naprav, pripadati bi mu pa morala tudi obsežna uredbodavna funkcija. Običajna, razmeroma skromna pravica oblastne samouprave, da izda obče obvezne predpise, tu ne zadošča. Pokrajinska skupščina imej tudi v nedostatku posebnih pooblastil v kakem specialnem zakonu že na osnovi zakona o višji samoupravi pravico, da izda glede izvestnih, v tem zakonu naštetih upravnih gran obče obvezne uredbe, dasi morda v kakem specialnem zakonu ni posebnega pooblastila in torej ne gre le za izdajo podrobnih predpisov v okviru bolj splošnih predpisov kakega zakona. Kakor sme oblastna skupščina vže po ustavi izdajati gradbene predpise, tako naj bi smela izdajati pokrajinska skupščina policijske prepovedi in zapovedi glede poljedelstva in živinoreje, glede šumarstva in lova, glede rečnega in jezerskega ribarstva, glede letovišč in kopališč, glede oskrbe ubožev in zaščite dece in mladine. Kazni za prekrške teh pokrajinskih uredb bi seve smele biti tudi večje nego kazni za prekrške navadnih oblastnih uredb in bi se taki delikti ne kaznovali zgolj na tožbo oblastnega ali pokrajinskega organa. Zakonodajna narodna skupščina bi se v teh panogah že iz razlogov najprimitivnejše politične modrosti morala omejiti na pokrajine brez pokrajinske samouprave, odnosno se glede pokrajin s pokrajinsko samoupravo raztezati le na najvažnejša ali okvirna načela. Taka začasna ureditev bi nikakor ne bila protustavna, kajti ustava ne razlikuje med specialnimi in generalnimi pooblastitvami, marveč se primer, glede katerega se daje zakonita pooblastitev za urejanje odnosov po uredbah, nanaša ali le na določeno vrsto pravnih odnosov ali pa kar na celo skupino takih vrst (n. pr. na zapovedi in prepovedi, tiče se poljedelstva).

Še celo občinska samouprava ne more pogrešati omenjenih generalnih pooblastitev in se jih v obilni meri poslužuje. Dalje tudi že sedanji zakon o oblastni in okrajni samoupravi

dovoljuje združitev več oblasti za izvrševanje večjih ekonomskih in kulturnih poslov, ki bi zahtevali skupno delovanje. Krog teh poslov je le treba primerno razširiti zlasti tudi na uredbodavno funkcijo, saj mnogo malih oblasti v naši državi ne bi bilo kos tej važni nalogi.

Beleške

»Bog in pravica«. Včeraj so na shodu v Kranju proglasili — kakor nam poročajo — samostojnezi novo geslo: Bog in pravica! Srčno nas vesele izpremembe, ki jih napravljajo na ta način bivši demokratje, bivši samostojni kmetje, bivši republikanci, bivši svobodomiselniki radičevci, sedaj pred volitvami pobožni miloščinariji, ki skušajo z obljubami podpor rešiti ostanke skrahirane stranke. Slovenska politična zgodovina ne bo mogla mimo teh mož, ne da bi omenjala njihove žilave vztrajnosti v prekučevanju. Pred leti geslo: doli s farji, danes skupen nastop z župnikom in dekanom, pred komaj letom dni tajejen neumrjčnost duše v samostojno mladinskem glasilu, danes večni Bog in njegova pravica. O shodu samem nam sporočajo: Zbralo se je na tržni dan v Kranju v gostilni pri Mayerju 55 ljudi. Te so navduševali za nova izpreminjanja gospodje Pucelj, dr. Marušić, Mravlje, Azman, Rebolj in pa g. dekan Kobler iz Kranja ter g. župnik Ivan Piber iz Senčurja pri Kranju. Minister Pucelj je naznanil žalostno vest, da g. knezoškof nido volil kandidirati g. župnika Pibera na listi onih, katerih mladinsko glasilo je osporjevalo neumrjčnost duše. Povedal je tudi, da je res glasoval za centralizem, ki danes odira naše dežele, da pa je tega kriv dr. Korošec. Kajti česa sploh ni kriv dr. Korošec? Dr. Marušić je proglasil geslo »Bog in pravica«. Sedaj bo namreč vsakdo prepričan, da je staro svobodomiselno radičevstvo postalo verno, vsak mora sedaj verovati, da so dobre centralizma, ki so ga upostavili gospodje samostojni, pravica za Slovenijo. Tudi o slovenstvu je govoril gospod doktor. Nekateri so rekli da zato, ker sedi g. Pucelj v hrvatskem seljačkem klubu. Gospod dekan Kobler je povedal, da je že ranjki Krok govoril o delavcih in kmetih. Za zlo jemlje Jugoslovanskega mu klubu, da je »jugoslovanski«. Dandanes, ko je gospodarska kriza na višku radi centralizma, je namreč treba besednih razlag. Tako je n. pr. »Katoliška tiskarna« v dobi, ko je bil gospod dekan odbornik Katoliškega tiskovnega društva, postala jugoslovanska. Zelo navdušeno so govorili še drugi gospodje, ki so vsi izrekli svoje soglasje s tem, da je »slovenska« Radičeva stranka postala simbol yčnega izpreminjanja in kameleonskega menjavanja programov. Zborovalci so pa šli domov zelo dobre volje v prepričanju, da sedaj, ko so postali klerikalni, gotovo zmagaajo, kajti na Slovenskem zmieraj »klerikalci« zmagaajo.

»Senzacionalna razkritja o poslovanju Slavske banke in njenih zvezah s SDS objavljajo nedeljski hrvatski listi po »Domu«, v katerem Stjepan Radić dviga težke obtožbe proti temu zavodu in Sv. Pribičeviću, ki da se je bil zavezal, da bo njegov tisk podpiral Slavensko banko v protiuslugu za to, ker je Slavska banka posodila samostojnodemokratskemu časopisu 18 milijonov kron. »Dom« trdi dalje, da so trije ravnatelji Slavske banke dobivali letno dva milijona dinarjev iz tajne rezerve, ki da se ni izkazovala. Prijatelji Sv. Pribičevića v Ljubljani so prejimali po trditvah »Dom« po 500.000 Din v politične in propagandne svrhe SDS, ne da bi bilo treba o tem polagati račune. Iz te tajne rezerve je dobil — tako trdi »Dom« — 200 tisoč dinarjev radikalni tisk v Sloveniji. Sploh da je imela »Slavska banka« vse polno takih diskretnih izdatkov. »Dom« trdi dalje, da znašajo pasiva »Slavske banke« 164 milijonov dinarjev. Razni srednji in manjši denarni zavodi da so izgubili dosedaj okoli 120 milijonov dinarjev, a mali siromašni vlagatelji, ki so direktno poverili svoj denar tej banki, okoli 40 milijonov dinarjev. Tako trdi »Dom«. Radičevci glasilo dela za to odgovornega Sv. Pribičevića in pravi, da se bodo akti in fotografirani dokumenti o teh stvareh te dni objavili. »Dom« imenuje v zvezi s temi rečmi tudi nekatere samostojnodemokratske voditelje v Sloveniji. S to stvarjo da se bo moral pečati anketni odbor, ker bodo radičevci vložili o tem interpelacijo. To poročamo kot kronisti in bomo seveda stvar, o kateri čujemo, da se bodo razkrile še nadaljnje velezanimive podrobnosti, vestno zasledovali. Bajse so dokumenti o teh stvareh shranjeni v zelo dobrih rokah.

VOLITEV PREDSEDNIKA V ŠVICARSKEM NARODNEM SVETU.

Bern, 6. dec. (Izv.) Danes se je sestal narodni svet k zimskemu zasedanju. Na dnevnem redu je bila volitev predsednika. Najprej je bil s 122 glasovi izvoljen Grosspierrre, ki je pa izvolitev odklonil. Grimm je dobil 50, Meilöffer pa 7 glasov. Pri ponovnih volitvah je bil izvoljen Meilöffer s 115 glasovi proti Grimmu, ki je dobil 53 glasov. Meilöffer pripada radikalni stranki in je izvoljen v kantonu Wat.

Milan, 6. dec. (Izv.) Vojni minister je naročil več sto strojnih pušk tipa »Breda«. Te strojnice imajo to prednost, da so le devet kilogramov težke.

Kaj se godi doma

50 letnica hiralnice sv. Jožefa.

Na tistem se je letos dne 11. in 12. septembra obhajal spomin na 50letni obstoj socialno nad vse važne ustanove; hiralnice sv. Jožefa v Ljubljani (Vidovdanska cesta). O njenih početkih nam nudijo zapiski zanimive podatke.

Pozimi 1. 1873. je že dala prvo pobudo za tak zavod neka žena iz Trnovega pri Ljubljani, ki je volila svoje skromno premoženje, vredno 1300 goldinarjev, za oskrbo bolnikov z rakom. Reva je sama prišla za to boleznijo v bolnišnico. 3. februarja 1875 je nato izročila v dobre namene gospa Homan, roj. Melzer, 4000 gld. v roke frančiškane patru Klemenu, dušnemu oskrbniku bolnišnice. Ko je kmalu nato darovala še baronica Raubar nadaljnjih 5600 gld., so začeli iskati primerne prostore za oskrbovališče rakovih in drugih bolnikov.

Hiša umrle rakove bolnice v Trnovem ni bila uporabna. Gg. lazaristi so skupno s tedanjim spiritualom v ljubljanskem semenišču Haidrihom poskušali drugod, ko jih šentpeterski župnik opozori na hišo v Kravji dolini, ki je bila na prodaj. Dne 15. marca 1875 so jo že kupili za 11.053 gld. Hišo so podrli in 29. julija položili temeljni kamen sedanji hiralnici.

Še isto jesen so stavbo spravili pod streho in v avgustu 1876 popolnoma dozdali. 10. sept. tega leta je preteklo 50 let, kar je knezoškof dr. J. Kr. Pogačar bral v kapelici prvo sv. mašo in naslednji dan je spiritual Haidrih za stalno pustil v tabernaklju Najsvetejše (in že isti teden sam vstopil v kongregacijo lazaristov).

Na stavbi je ostalo še okrog 12.000 gld. dolga, ki ga je popolnoma pokrila — efektivna loterija 1. 1878. Notranjo opremo, napravo gospodarskih poslopij in ureditev vrta so potem že zmogli z darovi in z dohodki iz gospodarstva. Tako je daroval, še preden je bila hiralnica urejena, zidarski mojster Matija Dobravec zavodu hišo nasproti hiralnice hkrati z glavnic 5900 gld. s pogojem, da se tu vzdržujeta stalno po dve vdovi ali siroti zidarskega stanu. Hiralnice se je spomnilo z darovi mnogo drugih na Kranjskem, pa tudi izven dežele.

V novembru 1882 so dokupili za 10.500 gld. sosedno hišo pri hiralnici in pridobili s tem tudi gospodarsko poslopje in okrog 8 oralov njive in travnika. Na tem prostoru so v letu 1885. postavili novo stavbo za umobolne, za katere na Studencu — tedaj je stala tam umobolnica 10 let — ni bilo več prostora.

Naslednje leto je ljubljanski magistrat najel večji del nove hiše in v te prostore oddal devet ljudi, ki so v novembru 1886 zboleli na koleri. Oždravela sta le dva.

Prispevke za vzdrževalnino hiralcev in drugih onemoglih krijejo deloma privatniki sami, deloma občina in država. Sedaj je v hiralnici na oskrbi redno okrog 80 bolnikov. V hiši za umobolne pa živi nekaj nad 200 nesrečnih bitij.

Obe hiši vodijo od začetka sestre usmiljenke, katerih last je zavod. 50 let tihega požrtvovalnega trpljenja in dela za revne in onemogle!

In vendar — ali prav zato — skoraj nihče od tistih, ki so se nastanili v hiralnici, si ne želi nazaj iz nje. V hiši vlada čudovita zadovoljnost in mnogo veselja. Njenim prebivalcem je dobro, čeprav se zdi to skoro nemogoče. M. M.

Enodnevna delna stavka v tovarni verig d. d. v Lescah.

Ravnateljstvo tovarne verig v Lescah, je v soboto 4. t. m. popoldne obvestilo delavstvo, da znižuje z dnem 5. t. m. akordne plače v rezilnici. Znižanje bi varijiralo okrog 25 odstot. S tem je

podjetje prekršilo kolektivno pogodbo z 1. 1922., katero bi morale prej odpovedati in pozvati v podjetju obstoječi strokovni organizaciji delavstva, odnošno zaupnike, kar pa podjetje ni storilo. Ako bi se delovni pogoji tako izpremenili, bi bilo prikrajšanih 14 delavcev.

V ponedeljek je došlo vse delavstvo na delo kot običajno, a v verilnici se je izvajala pasivna resistenca, ker prizadeži niso hoteli delati pod novimi pogoji, posebej se z ozirom na postopanje ravnateljstva. Ob 9. uri so bili zaupniki pozvani od ravnateljstva na razgovor, ki je pa ostal brez pozitivnega rezultata, ker je podjetje vztrajalo na svojem stališču, odnošno ga spremenilo v toliko, da bi se boljše akordno delo sploh opustilo oziroma bi se odpustila dva delavca in na izpraznjena mesta bi se sprejeli dve novi delavki pod novimi slabšimi pogoji. Ker zaupniki niso mogli na to pristati, je stopilo 24 delavcev takoj v stavko, naka je ravnateljstvo še odpustilo 4 delavce, ki niso hoteli pasti v hrbet svojim tovarišem. Na lice mesta se je takoj podal gl. tajnik J. S. Z. tov. Gajšek, z namenom poravnati spor. Ob 5. uri zvečer se je vršil shod vsega delavstva, ki je enodušno izjavilo svojo popolno solidarnost z izprtimi. Delavska tajnika Gajšek in Urnkar sta se zvečer podala z zaupniki k ravnatelju, da skušata še enkrat preprečiti skrajne posledice delavstva. Vršla so se pogajanja, med katerimi je prišlo do ostrega nastopa med gl. tajnikom Gajškom in g. ravnateljem Hinkom. Končni rezultat pogajanj je pa vendarle bil, da se z današnjim dnem upostavi zopet normalno stanje na obeh straneh, v četrtek po se vrše ponovna pogajanja za končni sporazum.

Zveza mest kraljevine SHS.

Maribor, dne 4. decembra 1926.

V nedeljo, dne 12. t. m. se bo vršila v Zagrebu v mestni posvetovalnici predkonferenca za osnivanje Zveze mest Kraljevine SHS. Že na to predkonferenco so povabljeni zastopniki sledečih naših mest: poleg Zagreba Belgrad, Ljubljana, Split, Sarajevo, Subotica, Maribor, Skopje, Osijek, Zemun, Novi sad, Niš in Sušak. Maribor bosta zastopala na tem posvetovanju g. župan dr. I. Leskover in magistratni ravnatelj g. A. Köchler. Namen in cilj te predkonference je: odobriti in deloma tudi predlagati ter izpolniti že sestavljeni pravilnik za zgoraj omenjeno Zvezo.

V Zvezo mest Kraljevine SHS bi naj vstopila poleg avtonomnih mest mesta in trgi z 6 tisoč prebivalci. V Zvezi bo imelo mesto izpod 25 tisoč prebivalcev 1 glas, za vsakih nadaljnjih 25 tisoč po 1 glas več.

V glavni odbor Zveze bo izvoljenih ob priložnosti posebnega velikega kongresa v celem 14 odbornikov in sicer bi dobila Belgrad in Zagreb vsak po tri, Ljubljana 2, ostalih 6 pa sorazmerno po številu prebivalstva druga naša večja mesta.

Do osnivanja omenjene Zveze bo prišlo čisto gotovo in to v najkrajšem času. Zveza mest bo imela svoj glavni sedež v Zagrebu in jej bosta glavni cilj ter namen: zastopati ter braniti pravice in interese mest napram centralni vladi.

Dve nesreči.

Zadnjo soboto sta se zgodili v Gornji Radgoni kar dve nesreči. Pred pol dne je padel z novo dograjene občinske stavbe delavec Janez Rajhar iz Polje in si zlomil obe nogi. Prenesti so ga morali v radgonsko bolnico. Ponesrečeni je iz Prekmurja in se je komaj pred petimi meseci poročil. — Popoldne v soboto je zlomil v Dibeljarjevi delavni strojni jermen ključavničarskemu pomočniku Francu Majcen levo roko. Majcen je član gornjeradgonskega Orla. Obema ponesrečencema želimo skorajšnjega okrevanja!

Požar.

V noči od nedelje na ponedeljek je zgorel skedenj posestnika Franca Toplak na Melah v župniji Gornja Radgona. Na mesto nesreče sta prišli takoj dve požarni brambi iz nemške Radgone in naše Gornje Radgone. Požrtvovalnemu delu gasilcev se je posrečilo, da so ogenj omejili le na skedenj in se ni razširil na sosedna poslopja. Pomilovanja vredni pogorelec je že bil itak ubog in sedaj ga je zadela še ta občutna nesreča!

Otroka pustila v hlevu.

V soboto zjutraj so našli v nekem hlevu v Cvetlični ulici v Mariboru približno šest tednov starega otroka, katerega je tam odločila neka ženska. Otroka je policija oddala v bolnico, pozneje ga je pa vzela neka družina za svojega. Policija je ugotovila tudi ime otrokove matere, ki je bivša služkinja Marija C. Policija jo zasleduje.

Še enkrat pred sodbo.

Jesenščanom in tudi daleč naokolu je še v živem spominu grozno dejanje, katero je Matevž Lederer 6. julija 1924. izvršil na Golici. S tako zvanim stiletom je zabodel mladega finančnega stražnika Brinška, tako da je ta že 20 minut kljub takojšnji zdravniški pomoči izdihnil. Pokopali ga niso pri Sv. Križu nad Jesenicami, v katero župnijo spada Golica, pač pa prenesli na Jesenice, kjer sedaj počiva v preranem grobu. Tovariši so mu na grobu postavili zelo lep spomenik z vdolano sliko. Lederer pa je po storjenem dejanju kljub umetni nogi skočil po strmem severnem pobočju Golice ter izginil v grmovju. Pri nekem kmetu onkraj Celovca pa so ga po več mesecih prišli in oddali sodišču, kjer je dobil tri leta. Kazen pa je z raznimi poostitvami skrajšal za tretjino ter isto sedaj prestal in bil poslan jugoslovanskim oblastim, kjer bo sedaj še enkrat sojen, ker je umoril jugoslovanskega v službi se nahajajočega finančnega stražnika, katerega mu je finančni komisar Arnelini dal kot spremstvo, ker je Lederer navedel, da se hoče vrh Golice sestati s starši. Trenutno se Lederer nahaja v oskrbi deželne bolnišnice.

Od Kranja do Jezerskega.

(Donesek k vremenski katastrofi.)

Ne bojte se, gospod urednik, da bi še enkrat popisoval katastrofalno nesrečo, ki je zadela celo Kokrsko dolino od Tupališ do Jezerskega. Dovolj je bila opisana vsa katastrofa v prvih vesteh in dopisih; dovolj jasno je bilo naslikano vse gorje, ki je zadelo ubogo ljudstvo, ki je danes brez dela in brez jela, ker ni zaslužka.

Kar nam danes sili iznova pero v roke, je ona strahovita in nič manj nego katastrofa sama usodepolna brezbriznost državne uprave, ki še do danes po preteku toliko tednov ni (vseeno ali ni hotela, ali ni mogla, ali ali ni znala) zgradila niti enega vsaj zasnelnega mostu čez Kokro na državni cesti niti toliko, da bi bilo mogoče z garami čez še vedno deročo Kokro. — In popravila ni niti pedi državne ceste vsaj toliko, da bi bilo mogoče z neobteženim vozom po njej v krajevnem prometu vsaj ondi, kjer je mestoma med posameznimi selišči promet deloma mogoč.

Kako vse drugače je ravnila »uboga« (?) Avstrija onostran Jezerskega vrha, kjer ni bila katastrofa nič manjša nego tostran! Danes je tam izvezmši železniško progo Zeleznica Kaplja—Sinčaves (ki dobi nov predor, da se prepreči bodoče katastrofe), ves promet že upostavljen; ceste so dograjene, in na Jezerski vrh do državne meje že vozijo težki avtomobili, ki zalagajo — prosimo: iz Avstrije! — naše Jerzerjane z živili, ker je dovolj živil iz naše lastne države vlad razdrtih in nepravilnih komunikacij nemogoč. — Mimogrede omenjamo: Avstrija (Koroška) je zgradila tudi že lepo cesto do Kort, dočim pri nas ni mogoče popraviti niti enega razdrtega mostu.

Pa še to je vredno, da se omenja: Sladkor iz Avstrije velja, kakor se mi je povedalo, povodnim, da bi dvomil o tem: 8 (reči in piši: osem) dinarjev kilogram, a pri nas velja sladkor domače produkcije natančno 100 odstotkov več, t. j. 16 Din kilogram. Toda Avstrija prodaja češki sladkor. Da je moka sorazmerno dražja nego naša, je obsebi umljivo. Toda kaj pa pomaga, če je naša cenejša,

ko je pa vsak dovoz na Jezersko kakor v Kokrsko dolino sploh nemogoč. — Naj poizkusi kak državni funkcionar nositi moko za prehrano družine na hrbtni Pa še to ni lahko. — Sedaj naj pride bivši minister na letovišče v Predvdor, a s seboj naj privede še ministra za javna dela, pa naj jo mahneha proti avstrijski koroški mejli. — Če bosta imela s seboj oči in ušesa, bosta mogla opaziti ne le obupane, marveč tudi srdite poglede ubogega prebivalstva; in slišala bosta tudi marsikaj, kar ne bo baš laskavo za centralistična belgrajska ušesa.

Najslabši vtis pa je naredilo, da je država (gradbena sekcija v Kranju) sicer poslala nekaj okrog poldrug ducat delavcev na razdejano cesto, ki jih je kmalu radi pomanjkanja denarnih sredstev — kajpada, za Slovenijo nema para — po nekaj dneh zopet odpoklicala. Nekateri niso zaslužili niti za hrano. Pri teh ima izzubo gostilničar, ker niso imeli s čim plačati. Prejel pa tudi za drugo do dneva, ko to pišem, ni še ničesar, ker so morali delavci po denar v Kranj k suradnemu šimeljnu, ki je začasno shranil denar za prehrano delavcev. Morja bo treba še od tega plačevati razne takse. Res, delo, da se ga usmili Bog!

Kakor vselej je tudi tokrat prepustila državna uprava vsa reparacijska dela na državni cesti zasebni inicijativi po načelu: pomagaj si sam in Bog ti pomore. Ustanovil se je — sicer s sodelovanjem državnih funkcionarjev v Kranju — konsorcij prizadetih, na čelu jim lesni trgovci Dolence, ki bodo z lastnimi sredstvi cesto in mostove tekem enega meseca (upajo pa!) popravili toliko, da bo vsaj za silo omogočen promet, in da ljudje, zlasti delavci, ne bodo pocepali gladi brez zaslužka. Delo sta prevzela stavbnik Slavec iz Kranja ter Šparovec (mostove). — Gradbena sekcija pa je obljubila, da prispeva iz državnih sredstev celih 30.000 dinarjev. Seveda, če jih bo res tudi imela...

Marsikaj bi se dalo še napisati; bodi pa dovolj to! Vendar k sklepu še par besed.

Ze v nekem drugem listu smo brali, da so tako velikega razdejavanja v prav znatni meri krivi lesni trgovci sami. — Imeli so namreč nakupljen les v takih krajih, da ga je moral prvi naliv znesti v narask. Kokro. To danes lahko izpriča vse prebivalstvo. Ker vodi državna cesta v nešteti ovinkih tih ob deroči gorski reki Kokri, ni čuda, ako je pri tolikih množinah vode les butal ob nezadostno fundirano cesto ter jo rušil tako, da se je ponekod dobesedno zrušila v ogromne vodne valove. Zato se na nekaterih mestih danes sploh ne vidi, kje je peljala cesta. — V prihodnje bo morala oblast pač tudi v tem pogledu imeti ostre oči. Enako tudi, da se ne bo dopuščalo brezmiselnega izsekavanja in eksploatacije gozdov po narobe-načelu: quod licet lovi — non licet bovi. — Zapisal sem, kar sem čul na licu mesta.

F. K-n.

Slovenci v Italiji

Celo društvo v zaporu.

V Pomačevici pri Komnu se je pred nekaj tedni osnovalo prosvetno društvo. Člani so se tu pa tam že zbirali v društvenih prostorih. Tako se sedeli tudi v petek zvečer pri društveni mizi. Pa se pojavijo nenadoma na vratih karabinerji. Po kratkem odmoru so karabinerji enostavno aretirali vse navzoče in jih peljali v Komen v ječo. Naslednjega dne so bili fantje izpuščeni in so se vrnili domov. Društvo ni bilo razpuščeno, pač pa so karabinerji prepovedali delovanje društva. Jasno je, da je imela aretacija članov društva le ta namen, da se fantje preplašijo in se jim tako vzame veselje do društvenega življenja. Fašistovskim oblastvom je ljubše, da slovenska mladina popiva po gostilnah in se klati po vasi, kakor da se v društvih izobražuje in uči discipline.

* * *

Nesreče radi prenaže vožnje avtomobilov se na deželi množijo dan za dnem. Ko pride enkrat šofer izpod kontrole mestnih stražnikov na deželo, počene stroj z vsi silo, ne meneč se za ubogo kmeto, ki trudno stopajo ob živinčetu, vpreženem ob težko naloženem vozu. Ako se zgodi nesreča, so šofer prav lahko izmuzne z izgovorom, da kmet ni vozil na desni strani. Zgodi se pa večkrat, da pijana in veselo razpoložena družba pusti hladnokrvno žrtev na cesti in se prepevajo pelje dalje. Kmet še čuje na vrh vsega duhovito opazko: »Stupido contandine« (neumni kmet). Vsi protesti kmetov ne izdajo nič. Vsaj skozi vasi, da bi vozili šoferji nekoliko bolj počasi! Vipavski kmet še ni pozabil na strašni dogodek, ko je avtomobil blizu Ajdovščine naravnost odtrgal glavo vozniku, že prihaja poročilo o drugi nesreči blizu Vipave. Marija Gresič iz Goč, stara 66 let, je šla po cesti; nenadoma pridrvi s polno brzino javni avtomobil, ki ga je vodil šofer Cirilija, in povzroči nesrečno žensko. Pozneje je bila pripeljana z avtomobilom »Zelenega križa« v obupnem stanju v gorško bolnišnico. Karabinerji so sestavili zapisnik, nakar so šoferja izpustili. Upamo, da to pot ne ostane pri golem zapisniku in da se uvede stroga preiskava. Občine same bi morale nekaj ukreniti za varstvo svojih ljudi. Nesrečna gorška dežela ima vendar že dovolj pohabljenec. Saj še danes ne mine tedni, ne da bi udarila med prebivalstvo vest o novi katastrofi z vojnim strelivom.

Res fašistovske metode. »Battaglie Giuliane«, nekdanje glasilo fašistovskih disidentov, ki ga sedaj vodi g. Nicoterra, odgovorni urednik oficalnega glasila fašistovske stranke »Popolo di Trieste« piše pod velikim naslovom »Važne vestice z mastnimi črkami:« »Informirani smo o grožnji neke Katarine Sabetič, ki na italijanski zemlji uči čitati, pisati in računati slovenske malčke, seveda v slovenski šoli. Če bi se učni predmet omejil samo na to, bi mi ne imeli ničesar pripomniti. Toda prihajajo k nam informacije, da se ta gospa ali gospodična, karkoli pa je, bavi tudi s protitalijsko propagando. Medtem ko opozarjamo na važen slučaj politično oblastvo in kr. šolskega skrbnika; svarim imenovano Sabetičevno, da mi s svoje strani nismo pripravljeni prenašati njenih historično-slovenskih izbruhov in se bomo, ako treba, za stvar pobrigali z metodami, ki so se v drugih takih primerih izkazale kot izvrstne. »Z drugimi besedami povedano: Slovenska učiteljica jih bo dobila z mangelom.«

+ Mesto Newyork ima sedaj 5,924.000 prebivalcev. Drugih trinajst večjih mest Amerike pa ima prebivalcev kakor sledi: Čikago 3,048.000, Filadelfija 2,008.000, Detroit 1,290.000, Cleveland 960.000, St. Louis 830.000, Baltimore 808.000, Boston 787.000, Pittsburg 637.000, Los Angeles 576.000, San Francisco 567.000, Buffalo 544.000, Washington 528.000, Milwaukee 517.000.

† Slikarica Ivana Kobilca

Soboto, 4. decembra, je nepričakovano izdihnila v Ljubljani slovenska slikarica gospodična Ivana Kobilca.

Rojena 1. 1861. v Ljubljani je spremila 1. 1877 svojega očeta na Dunaj. Ko je ondi videla razne galerije slik, se je tako navdušila za slikarstvo, da se je doma takoj pričela pripravljati za slikarski poklic. Že v uršulinski šoli se je naučila precej dobro slikati. Dalje sta jo učila slikarica Ida Künl in Ferdo Vesel. L. 1879 je šla na Dunaj, kjer je pridno risala in slikala, potem v Monakovo, kjer je ostala sedem let (1881—1888) in naposled v Pariz. L. 1887 do 1905 je bila v Sarajevu, kjer je slikala v jezuitski cerkvi itd. L. 1906 je bila učiteljica risanja v Mladiki v Ljubljani, potem pa se je napotila v Berlin. Od 1. 1914 je bivala v Ljubljani.

Slikala je mnogo in razstavljala svoja dela na Dunaju, v Monakovem, v Parizu, v Ljubljani, v Pragi, Draždanih, Berlinu itd. Slikala je portrete (svojega očeta, dve sestrji, g. Baumgartnerja, gdč. Souvan, gospo Schafffer, gdč. Raktelj, Razinger, g. Hribarja, škofa Strommayerja), cvetlice in žanre (citricarico, mamico kavopivko, holandsko dekle, skrinjo stare matere, pri vodnjaku). Cerkvi v Podbrezju je darovala sliko Matere »božje«. Dne 20. decembra 1926 bi dosegla 65 let, pa jo je Bog po prejemu sv. zakramentov odpoklical od dela in truda, ki ji pa ni bil zopr, kakaj imela je največje veselje pri svojem umetniškem ustvarjanju.

V zgodovini slovenske umetnosti bo ime Ivane Kobilce na najodličnejšem mestu.

Dr. Č-a:

Prispevek.

Berlin, 2. decembra.

Družba iz vseh vetrov in stanov, med drugimi tudi berlinski univerzitetni profesor nacionalne ekonomije dr. H., rodom iz Belgije. V ožjem krogu gre razgovor o Jugoslaviji. Omenjeni profesor me vpraša, kako je kaj z ljubljanskim škofom dr. Jegličem. Na moje vprašanje, zakaj imenuje ravno to osebo, odgovori: »Saj je tedaj cel svet vedel, kaj pomeni delovanje te osebnosti pri ustvaritvi jugoslovanske države in se je v zvezi z Mercierjem imenoval ljubljanski škof dr. Jeglič.«

Druga družba. Razgovor o stari Avstriji. Omenja se dogodek s hrvatskim banom Tomašičem. Ogrski ministrski predsednik naprosi cesarja na Dunaju, da osebo pripravi bana Tomašiča, da pripusti na HHrvatskem nekaj madjarskih srednjih šol. Ban vztraja v razgovoru s cesarjem na svoje odklonilnem stališču, in ko končno cesar govori še dalje, vrže enostavno slušalko proč. Formalno se uvede proti telefonskemu uradniku disciplinarna preiskava, češ da je prekinil cesarski telefonični pogovor. Ta dogodek v večje razumevanje slednjega:

Dva visoka uradnika bivšega avstrijskega zunanjega ministrstva — Šapari in Praznovski, poznejši madjarski poslanik v Parizu, se pripravata o ravnanju škofa Jegliča. Prvi trdi, da je Avstriji zvesto vdan, da nima z novim deklaracijskim gibanjem ničesar skupnega. Drugi trdi obratno ter operira z izrazi: veleizdaialec itd. in spominja dogodek z banom

Tomašičem, češ: Prav tako je v tem slučaju Ministrski predsednik Husarek govori telefonično z dr. Jegličem, ga nagovarja, da se izreče proti deklaracijskemu gibanju, da odvrne narod od novega jugoslovanskega pokreta. Škof dr. Jeglič vztraja trdovratno na svojem stališču in ko Husarek ne neha govoriti, vrže slušalko proč. Husarek ves iz sebe, a Praznovski, utrjen v svojem dokazovanju, ponovi staro: Kakor bivši ban Tomašič. — Tako inozemstvo, ki ve, kako je bilo.

In potem — tudi dogodek: Jugoslovanski kraljevski minister poda izjavo: Škof dr. Jeglič je črna pika na belem jugoslovanskem zemljevidu! — Doneskov je še polno in danes, ki je zemljevid Evrope že spremenjen, se memoari bivših odločujočih radi objavljajo. Dobro bi bilo zbrati stvarino, ki se nas tiče. A tu je povdariti samo še dogodek iz najbližjih dni Nemčije. Bivši berlinski dvorni providež in predsednik evangelijskega zveze Döhring govori slavnostni govor, med drugim tudi o Centrumu in katoliških Nemčije, ki da so izdajalci domovine, poleg boljševizma največji sovražniki nemškega naroda, njegovega razvoja in napredka. A takoj vstane iz protestantovskih vrst ugleden znanstvenik in vseuč. profesor ter v znani reviji »Der Zusammenschluss« imenuje te trditve »norost«, kajti vsak otrok ve, »da je Centrum s katoliki po polomu dal domovini vse moči s skrajno požrtvovalnostjo na razpolago; da spričo takega govorjenja pametnim protestantom ne preostaja drugega, kot da izstopijo iz evangelijske zveze.« Lahko se trdi, da je večina nemškega naroda med vojno in po vojni spoznala, kaj pomeni tako v notranji kot zunanji politiki — laži!

Dnevne novice

★ **Telefonska zveza med Ljubljano in Belgradom** kakor tudi med Zagrebom in Belgradom je bila večeraj pretrgana, zato so iz ostala belgradska poročila, v kolikor jih nismo dobili potem brzojava.

★ **Novi dekan ljubljanske tehnične fakultete.** Proforski zbor ljubljanske tehnične fakultete je namesto dosedanjega dekana izvolil prof. dr. Karla Hinterlechnerja. Dosedanji dekan ing. Josip Kropač je pretekli četrtek odpotoval na Slovaško, kjer je prevzel vodstvo vrelcev nafte.

★ **Sneg.** V nedeljo je snežilo po notranjskih krajih, zlasti od Borovnice proti Rakeku. Dalje je snežilo v črti od Zidanega mosta proti Trbovljam, Zagorju in Motniku. Tudi po Dolenjskem je močno snežilo.

★ **Desinfekcija šol.** Prosvetno ministrstvo je odredilo, da se bodo med božičnimi počitnicami, ki bi naj trajale 15 dni, razkužile vse šole. Ministrstvo bo dalo kredite za srednje šole, za ljudske šole pa trpijo stroške občine same.

★ **Zakon o srednjih šolah.** Prosvetni minister bo v kratkem predložil načrt zakona o srednjih šolah. Posebna komisija bo še enkrat pregledala načrt in ga prilagodila sedanjim razmeram. Za osnovo službi načrt iz l. 1922. Prosvetni minister bo v kratkem predložil tudi zakona o vseučiliških in ljudskih šolah, ki imata že končnoveljavno besedilo.

★ **Upravna Save.** V novem državnem proračunu so krediti za upravnost Save in njenih pritokov. Med drugim je od Otoka do Zapršiča določenih 2.500.000 Din.

★ **Ponovno prav vljudno** prosimo vse, ki so prejeli v razprodajo koledar naše Kmetijske zveze, naj nam čimprej plačajo po položnici odgovarjajoče svote. One pa, ki ga ne morejo razprodati, prosimo, naj nam ga gotovo hitro vrnejo, da moremo postreči drugim.

★ **Kdaj se morajo prošnje za dopust kolkovati.** Ker so se pojavili dvomi glede kolkovanja prošenj, ki jih vlagajo državni uslužbeni za dopust, razglasa delegacija ministrstva za finance v Ljubljani tole pojasnilo: Kadar prosijo državni uslužbeni za dopust, ki jim gre po določilih zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih civilnega reda in zakona o ustroju vojske in mornarice, niso njih prošnje podvržene nobeni pristojbini v zmislu določila člena 128 zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih civilnega reda. Za vse prošnje, s katerimi prosijo državni uslužbeni za bolniški dopust, se mora plačati pristojbina iz tar. post. 1 pristojbinske tarife, ker te prošnje niso oproščene kolkovine po členu 128 zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih civilnega reda. Za prošnje pa, s katerimi prosijo državni uslužbeni, da se jim popravi kaka storjena krivica v položaju ali činu, ki jim po zakonu pritiče, se ne plača naprej nobena kolkovina; ako pa odločba izreče, da prošnja ni bila utemeljena, se plača kolkovina naknadno.

★ **Revizija pravilnika za zaposlitev tujih državljanov.** Te dni se sestane v ministrstvu za socialno politiko komisija, ki ima nalogo, da izvrši znatno revizijo omenjenega pravilnika, ki je omogočal, da so inozemci spodrinili domače moči in da se je na ta način socialno življenje pri nas jako poslabšalo. Revizija se bo izvršila v tem smislu, da bo spremenjeni pravilnik preprečil zaposlitev takih tujih moči, ki jih imamo doma na razpolago.

★ **Stanovanjski kataster v Zagrebu.** Zagrebški stanovanjski oddelek sestavlja seznam družin, ki bi rabile stanovanje, bodisi, da jim sedanje iz higienskih in socialnih razlogov ne ugađa, bodisi da sploh nimajo stanovanja v Zagrebu. Dosedaj se je prijavilo 658 strank. Od teh bi jih 445 želelo stanovanje z eno sobo, 170 z dvema sobama, 41 s tremi sobami. Od tistih, ki žele za stanovanje le eno sobo, je 39 prosilcev še z enim družinskim članom, 107 z dvema, 111 s tremi, 88 s štirimi, 55 s petimi, 33 s šestimi, 8 s sedmimi in 6 celo z 9 člani družine. Od teh prosilcev za stanovanje jih stanuje v barakah 66 z družino, v vagonih 33, v kletih 58. 78 prosilcev ima skupaj golega kapitala 4.334.000 Din, 50 jih ima zemljišče in 6.105.000 Din kapitala. Razen tega razpolagajo s kreditom 10 milijonov dinarjev.

★ **Tihotapstvo vrše italijanski aeroplani v Dalmaciji.** Finančne oblasti so namreč doznale, da se v zadnjem času vrši tihotapstvo z italijanskimi letali na ta način, da mečejo ta letala tihotapsko blago na samotne kraje. Naše finančne oblasti sicer sicer vidijo ta italijanska letala, ko gredo preko Velebita, a ne morejo ničesar ukreniti.

★ **Obsojen je bil znani komunistični voditelj Kosta Novaković** na pet let težke ječe radi komunistične propagande; obsojen je bil na podlagi zakona o zaščiti države.

★ **Podpornemu društvu slepih,** Wolfova 12, Ljubljana, so darovali: mesto venca na krsto pokojnega prof. dr. A. Valente g. dr. Emil Watzke, Celje, 200 Din; A. Cihlar, Ljubljana, 20 Din; Jela Kočar, Anica Preskar, A. Kollmann, Ljubljana, po 20 Din. — Vsem p. n. darovalcem iskrena hvala! Odbor.

★ **Proračun zagrebške mestne občine** bo znašal za l. 1927 128.229.639 Din. Primanjkljaj znaša 24.438.948 Din, ki ga bodo pokrili s povišano zemljarino, najemjino in drugimi direktnimi davki. Občinski svet bo o tem proračunu razpravljal okrog Božića.

★ **Aretacija v Belgradu.** V soboto so aretirali v Belgradu bivšega predsednika invalidskega društva majorja Stefanovića, ker je po neveril precejšnjo vsoto društvenega denarja.

★ **Smrtna nesreča v Mostarju.** Na mostarskem kolodvoru je čapljski vlak povozil delavca Vladimirja Golo. Nesrečnik se je blizu postaje nagnil preveč iz voza, pri tem ga je zadel železni drog, da je omahnil in padel pod kolesa, ki so ga razmesarila.

★ **Vlom v Senti.** Neznani vlomilci so vlomili v zlatarno Harsteina in izproplili največje dragocenosti. Škoda znaša nad 300.000 Din.

★ **Ugrabljena nevesta.** V vasi Ularci pri Štipu v južni Srbiji je prišla k Juriju Anetiču na obisk neka Lenka Josević. Njegov brat se je vanjo zaljubil in jo je sklenil ugrabiti. S svojimi tovariši je ponoči šel na njen dom in jo ugrabil kljub temu, da se je zelo branila. Takoj je šel z njo v Štip pred popa, da bi ju poročil. Toda Lenka Josević na poroko ni pristala.

★ **Samomor v Trstu.** V tržaškem hotelu »Savoiac« se je ustrelil hamburški trgovec Pretorius. Vzrok samomora ni znan.

★ **Specijelno za gg. duhovnike** so ravno kar došli nepremočljivi Hubertus-plašči iz velblodske dlake. — Krasne črne suknje vedno na zalogi pri tvrdki F. Lukič, Ljubljana, Pred škofijo 19. 8350

★ **Ito — zobna pasta** najboljša.

Ljubljana

○ **Praznik Marije Brezmadežne** praznuje katoliško dijaštvo kakor lani tudi letos v cerkvi M. P. v Križankah. Na vigilijo: 7. decembra ob pol sedmi uri zvečer je društveni shod z blagoslovom; na praznik, 8. decembra, ob šestih sv. maši z nagovorom in skupnim sv. obhajilom. Obojno opravilo izvrši p. prior Valerijan Učak. To pot moramo našo liturgično slovesnost izvršiti še ob takem, drugič ob prikladnejšem času. Prijatelji Marijine misli, pridite!

○ **Društveni sestanek »Svete vojske«** se vrši v četrtek, dne 9. t. m. ob 20. uri v klavirski sobi moškega učiteljskega (Resljeva cesta) s sledečim sporedom: Deklamacija: Za čašo vinca rujnega... A. Rus: O temeljnih nalogah protialkoholne akcije (predavanje). J. Lindič: Vpliv dramskega dela na treznostni pokret. M. Kunčič. Debata oz. razgovor. Točno! Vabljeni vsi, ki se zanimajo za najbolj pereče socialno vprašanje — alkoholizem!

○ **Društvo »Kuratorij slepcev«** v Ljubljani opozarja vsa društva in organizacije, ki so dobila vabila za sestanek v četrtek, dne 9. t. m., v magistratni posvetovalnici ob petih zvečer, naj se ga udeležijo zanesljivo. — Odbor.

○ **Za naše otroke.** V sredo, 8. t. m., popoldne bo v dramskem gledališču predstava »Pisani mali oder«, kjer igra šolska mladina v prid počitniški koloniji naraščaja Rdečega Križa v Ljubljani. Predstava, ki je dosegla pri prvi vprizoritvi dne 1. decembra t. l. sijajen uspeh, je velezanimiva in zabavna za mladino in za odrasle. Opozarjamo zlasti starše, naj pripeljejo k tej predstavi svoje malčke. Vstopnina je zelo nizka. Vstopnice se dobijo pri gledališki blagajni. Pričetek predstave je točno ob treh popoldne.

○ **Rokodelski dom.** Pevci pevskega zbora v Rokodelskem domu naj se jutri na Marijin praznik jutraj ob 7 zanesljivo udeležijo cerkvene slavnosti v križanski cerkvi, da bodo peli pri sv. maši. Danes zvečer odpade pevška vaja, v četrtek, 9. t. m., in potem vsak torek in vsak četrtek ob 8 zvečer bodo zopet redne vaje. Tudi novi pevci so nam dobrodošli.

○ **Miklavžev večer v Rokodelskem domu.** Ko je hodil Miklavž v nedeljo po Ljubljani, je prišel tudi v Komenskega ulico in angel spremljevalca sta obstala pred vrati, nad katerimi pestuje sv. Jožef nebeško Dete. Miklavž je z veseljem vstopil, parklja pa sta nenerada sledila, ker sta vedela, da ne bosta imela kdovekaj opravka. Ker je hotel Miklavž videti, kaj zmore Društvo rokodelskih pomočnikov, je neopažen gledal in poslušal kdovekaj. Veseli se je, ko je videl, kako napreduje tam bura škizbor, z zanimanjem je sledil Finžgarjevi polomni sliki »Vse na se« in se dobrodušno muzal, ko je poslušal šaljivoresni govor prof. dr. Jeršeta, ki mu je deca sledila z utripajočim srcem, polnim pričakovanja, zlasti ker je omenil, da je predsednik društva g. kanonik Stroj vse storil, da bi Miklavž čim več prinesel. Ko je bilo razporeženo pripravljeno, se je dvignil zastor in pred nami se je pojavil častitljiv Miklavž z angeli in parklji, ki so renčali in tulili ter rožljali grožče z verigami — a vse le v ozadju. Na desno in levo kup Miklavževih darilč Miklavž je opozoril družbene člane na vztrajnost in točnost pri mnogostevilnih tečajih, ki se vrše v društvu in začel deliti darove, ki jih je bilo toliko, da ni utegnil vsega sam razdeliti, ker se mu je mudilo drugam — menda v »Ljudski dom«... No, pa ni bil zato nihče prikrajšan, ker je Miklavž pooblastil gospoda predsednika, naj razdeli ostale darove. Veseli in zadovoljni so se vračali mali in veliki iz Rokodelskega doma, ker Miklavž je tako ali tako vsakemu kaj prinesel in nudil.

○ **Združenje gledaliških igralcev,** mestni odbor Ljubljana, izreka tem potom vsem, ki

so na katerikoli način pripomogli do tako lepega uspeha predstave, v korist imenovane stanovske organizacije, najlepšo zahvalo.

○ **Tatvine v Ljubljani.** Stavbni zadrugi »Bajtar« je bilo ukradenih več tračnic, katerih škoda še ni ocenjena. — Hajdinjaku Alojziju je bil ukraden 200 Din vreden jopič, Zupanu Francu pa suknja, vredna 400 Din. Dalje beležimo tatvino 70 Din vrednega dežnika, kinu »Ljubljanski dvor« je bila sedaj že vdruga ukradena reklamna deska, vredna 50 Din, Vidmarju Vincencu je bilo pomeverjenih 200 dinarjev.

○ **Policijska kronika.** V soboto in nedeljo je policija aretirala tri osebe in sicer eno radi vlačugarstva, eno radi beračenja in eno radi hazardiranja. Da so ga Ljubljancani zopet enkrat pošteno »kronali«, priča ljubljanska »cronique scandaleuse«: 2 izgreda, 3 kaljenja nočnega miru, 1 slučaj pijanosti, 7 prekoračenj policijske ure. Šmitov Janez pa se je tako hudo napil, da je obležal in zaspal na cesti, kjer ga je zbudil šele neprijetni stražnikov pendrek. Neki pijanec je razbil pri sosedu 16 Din vredno šipo. Dalje beleži policija en prestopke zglasevalnih predpisov, 4 slučaje prepovedane hoje ob železnici, 1 nezgoda, eno nevarno grožnjo, več prestopkov pasjega kontumaca in cestnega reda. Neka starejša ženska je udarila mlajšo deklico in jo lahko poškodovala.

○ **Krasne damske plašče** po neverjetno nizkih cenah dobite le pri tvrdki F. Lukič, Pred škofijo 19.

○ **Trajno kodranje, vodno ondulacijo,** barvanje las izvršuje Podkrajšek, frizer, Ljubljana.

Maribor

○ **Naše dijaštvo v Mariboru** nam pripravljajo za praznik Brezmadežne s svojo telovadno akademijo večer, ki bo v čast ne-le njim samim, ampak vsemu našemu prosvetnemu pokretu. Vsako pripravljanje in vsako vabilo na to prireditve, ki naj omogoči še v nadaljnjem razvoju kat. dijaških organizacij, je odveč. Ze dosedanje vsakoletne prireditve so pokazale, da Maribor zna ceniti nova pota utrta joče dijaško orlovsko delo. Zato bo to tudi jutri s svojo udeležbo pokazalo.

○ **Spored proslave dijaškega praznika v Mariboru** 8. decembra t. l. je sledeč: Cerkevna slovesnost. Na predvečer: Ob pol 6 pridiga, pete litanije in spoved v cerkvi sv. Alojzija. Na praznik Brezmadežne: ob pol 6 istotam sv. maša s skupnim sv. obhajilom in pridigo. Zborovanje mariborskega katoliškega dijaštva ob pol 11 v dvorani Zadrudne gospodarske banke. Spored: Oznaniilo, deklamira Jožef Kocbek. Nova mladost, govori Anton Klasinc. Ne zveni mi, poje dijaški zbor. Ideal katoliškega dijak v luči sv. Frančiška, govori dr. Fr. Sušnik. Telovadna akademija ob 5 v dvorani Zadrudne gospodarske banke. Cene: Sedeži po 20, 12 in 8 Din. Stojišča po 4 Din.

○ **Prosvetnega večera** v četrtek 9. t. m. ne bo, to pa za to ne, da se morejo obiskovalci v čimvečjem številu udeležiti dijaške telovadne akademije.

○ **Glasbena Matica** stopi v petek s svojim v največjem stilu prirejenim simfoničnim koncertom pred mariborsko publiko. Pri orkestru sodeluje okroglo 70 najboljših muzikov-amaterjev in vojaška godba pod taktirko g. ravnatelja Kladek-Bohinjskega. Stroški za take koncerte so za Maticine razmere nenavadno veliki, zato je tudi upati, da bo p. n. publika upoštevala velike žrtve te kulturne institucije in ji s svojim posetom omogočila še nadaljnje muzikalne prireditve. Ta koncert je neke vrste merilo za bodočnost. Ina Maribor dovolj smisla za take umetnosti? Matica je storila vse, da olajša občinstvu poset tega koncerta. Tako je določila, da bodo razun reprezentančnih vrst vsi sedeži v dvorani in na balkonu enako dragi. Kdor prej pride, bo lahko sedel na najboljših prostorih. Vstopnice so od danes naprej pri gg. Brišnik in Höferja v predprodaji.

○ **Komanda mariborskega vojnega okrožja** razglasa, da se ji morajo javiti vsi oni rez. oficirji, ki so za našo državo optirali, a niso do danes sprejeti v našo vojsko. Ker je v mestu še veliko takih rez. oficirjev, ki se še do danes niso javili mestnemu vojaškemu uradu, poziva mestni magistrat vse te in tudi one optante, ki so že prijavljeni, da se nemudoma zglasijo v mestnem vojaškem uradu in to najdalje do 7. t. m. med uradnimi urami v svrhu napovedi podatkov, ki jih zahteva komanda voj. okrožja. Ker je v interesu vsakega rez. oficirja, ki še ni sprejet v našo vojsko, da tudi to zadevo uredi, poziva mestni magistrat vse, da se temu pozivu točno odzovejo.

○ **Pričetek porotnih obravnav.** Zimsko porotno zasedanje se prične letos pri mariborskem okrožnem sodišču dne 9. t. m. Razpisani so sledeči slučajji: 1. Dne 9. t. m. Ivan Sušter, hudoodelstvo tatvine po §§ 171, 173 k. z. (Država); 2. Ivan Pečovnik, hudoodelstvo umora po § 140 k. z. (Bil je že pri porotnem zasedanju obsojen na smrt, toda obsodba je bila razveljavljena. Dne 10. t. m. 3) Martin in Vincenc Ivanuš, Marija Nemeš in Ana Trstenjak po § 134 k. z. (Ze drugi pred poroto). 4. Jožef Kuzman, hudoodelstvo pomeverbe po § 183 k. z. in hudoodelstvo javnega nasilstva po § 198 k. z. 5. Jožef Korošec, hudoodelstvo uboja po §§ 8, 134, 83 k. z. — 6. Mihael Seruga in Franc Babič, hud. umora po §§ 134, 135-3 k. z.

○ **Iz trgovstva.** Tovarna čokolade »Mirim« v Mariboru je otvorila detajlno prodajalno v Gosposki ulici, v prostorih nekdanje trgovine Paš.

○ **Fotoateljé Wagner** se nahaja v Slovenski ulici št. 4.

○ **Prijet tat in goljuf.** V soboto zvečer je bil ob priliki policijske racije aretiran v Melju v neki gostilni mesarski pomočnik Ivan Marčelj iz Lajtersberga. Ukradel je mesarju Kolkaju, pri katerem je bil uslužben, obleko ter ima na vesti tudi več težjih goljufij, katere je izvršil na deželi. Oddali so ga sodišču.

○ **Proračun mariborskega okrožnega zastopa** za leto 1927 je razgrnjen do 15. decembra 1926 javno v pogled v pisarni Okrožnega zastopa v Mariboru, Koroška cesta 26-II, med uradnimi urami.

○ **Zapiranje hišnih vrat.** Hišni gospodarji so šestokrat malomarni ter ne zapirajo ponoči vežnih vrat. Taka malomarnost bi postala lahko usodna, zlasti, če se nahajajo v hiši trgovski lokali ali celo banke. Nezaklenjena hišna vrata zločinca naravnost izzivajo k vlamu. Ravnotako je lahko mišljeno, da trgovci na svojih lokalih zapirajo samo okna in vrata, ne da bi jih zavarovali za varnostnimi mrežami ali polk. nami. Policija bo take slučaje strogo kaznovala in če se pripeti tatvina, ne bo izdala izpričevala za izplačilo zavarovalnine.

○ **Prosta stanovanja.** Stanovanjsko sodišče v Mariboru razpolaga s sledečimi stanovanji: Orožnova ulica 2-II, 3 sobe, kabinet za služkinjo, kuhinja in pritlikline od stranke Drago Koomut — Samostanska ulica 13-I, dve sobi, kuhinja in pritlikline od stranke Franc Mahkovec. — Stritarjeva ulica 15-I, soba, kuhinja in pritlikline od stranke Anton Kerhe. — Sp. Radvanje 75, soba, kuhinja in pritlikline od stranke Ludvik Verdnik. — Prošnje je vložiti do četrta dopoldne.

○ **Združenje vojnih invalidov v Mariboru,** je prešlo ob Oblastnega odbora U. V. I. v Sarajevu nekaj komadov srečk velike dobrodelne loterije. Zrebanje se vrši dne 17. decembra 1926 na rojstni dan Njegovoga Velikanstva Kralja Aleksandra I. Glavni dobitek so ena hiša v vrednosti 120.000 Din, dva avtomobila, dva glasovirja, razne zlatnine in srebrnine, kakor tudi druge vrednostne stvari. Ena srečka stane 20 Din, in se dobe v prodajalnici državne razredne loterije g. Antona Goleža v Mariboru, Aleksandrova cesta 42. Cenj. Interesenti se opozarjajo na to redko priliko, da si te srečke pravočasno preskrbe, ker jih je dospelo le malo števil.

○ **Dr. Jos. Majcen,** volonter-asistent na kirurški kliniki (prof. Haberer) v Gradcu, je zopet otvoril svojo prakso. Ordinacijske ure od 8 do 9 in od 2 do 4 v Mariboru, Aleksandrova 21, telefon 396. 8289

○ **Borba dela v Mariboru.** Od 28. novembra do 4. decembra je pri tej borzi dela iskalo dela 53 moških in 46 žensk, skupaj 99 oseb; 65 oseb in sicer 25 moških in 40 ženskim je bilo delo ponujeno; 25 moških in 31 žensk t. j. 56 oseb je dobilo delo, odpadlo jih je 70, odpotovalo pa 24 oseb; od 1. januarja do 4. decembra pa je iskalo dela 6395 oseb, 6327 osebam se je ponudilo delo; 3061 oseb je delo dobilo, odpadlo jih je 3657, odpotovalo pa 851 oseb.

○ **Pri borzi dela v Mariboru** dobijo delo: 1 elektricar, starejša moč, semec; 1 kolar, 2 čevljarja; 1 pek; 1 kočijaž; 1 kuhar v kavarno; 2 vajenca trgovske stroke, 8 vajencev (čevljarke, mizarke, usnjarke, pekoveške in nalakarske obrti); 120 šivilj za perilo; 25 služkinj; 12 kuharice; 3 hotelske kuharice; 1 pletilka; 1 šteparica odevi; 10 kmečkih dekel; 5 sobarice; 4 šteparice gornjih del čevljev; 3 vzgojiteljice; 2 varuški; 4 poslužnice.

Celje

○ **Tajni sestanek velikega župana dr. Pirkmajerja z generalnim štabom samostojnih demokratov v Celju.** Veliki župan dr. Pirkmajer je bil prvotno z g. županom našega mesta domenjen, da pride g. dr. Hrašovec v ponedeljek v Maribor, kjer se bosta domenila glede postavitve gerenta. Od sobote do nedelje se je pa g. veliki župan premislil in se odločil tajno odpotovati takoj v Celje. Vsled tega so bili podzvati temu primerni koraki. V Celje je g. veliki župan došel z osebnim vlakom v nedeljo zvečer ob 7. uri, naka se je nastanil v hotelu »Celjski dom«. Tam so se znašli gg. dr. Kalan, prof. Mravljak in g. Prokorske ob enem s sedanjim županom g. dr. Hrašovcem. In tu so tuhtali in tuhtali, kako bi rešili v Celju samostojno demokracijo. In iztuhtali so naslednje: G. veliki župan dr. Pirkmajer gre ob enem z našim županom dr. Hrašovcem takoj v ponedeljek v Belgrad, kjer se bosta prizadevala, da dobi mesto Celje na vsak način gerenta, pripadajočega samostojni demokratski stranki. G. veliki župan pa naj ve, da mestno prebivalstvo ne bo preje nehalo, predno ne bodo z magistrata izginili demokraci, ki se z znanimi sredstvi še vedno obdržujejo na površju in to samo na umeten način. Kako važen je bil ta pomenek med gori imenovanimi, znači dejstvo, da so ti gospodje demokraci sedeli skupno v zaprti sobi do pol dveh popoldne. Pa jim vkljub temu ne bo ničesar pomagalo!

○ **Končno določen kandidat.** Po dolgem pregovarjanju in še daljšem prigovarjanju se je samostojni demokrat v soboto zvečer vendar posrečilo, da so definitivno določili kandidata za mesto Celje. To brezplodno nalogo je sprejel g. dr. Anton Božič, odvetnik v Celju. Ko so demokraci po dolgem času to dosegli, so bili v skrajnih skripih za namestnika, ker se namreč demokraci zavedajo, da obstoja njihova edina zavezница narodno socialistična stranka v mestu Celju samo iz

treh članov. Zato so bili mišljenja, da na skupni listi ne sme kandidirati zastopnik take stranke, ker bi jim prav nič ne koristil. V tem oziru imajo čisto prav.

Neopomljena je obhajala naše demokrate, ko so spoznali, da Nemci ne bodo šli z njimi v volivni boj. Tudi se baje ne bodo volitev vzdržali. In to jih strašno jezi. Mi tega ne razumemo. Ako je namreč »celo celjsko prebivalstvo« ogorčeno nad tem sklepom Nemcev, zakaj pa ta demokratska jeza? Saj bodo demokratski s to celo »celjsko javnostjo« pri volitvah pač lahko zmagali! In na to bi se lahko prav veselili, pa ne jezili! Je že res, ampak demokrate sami so končno spoznali, da jim je za vedno odklenkalo v zadnji demokratski trdnjavi.

Volivna lista za mesto Celje potrjena. Okrožno sodišče je dne 5. t. m. potrdilo volivno listo št. 1, na kateri kandidira kot kandidat za oblastnega poslanca g. dr. Alojzij Gorican, odvetnik v Celju, za namestnika pa g. Anton Cestnik, profesor v p. in predsednik Ljudske posojilnice v Celju. To listo bodo volile vse protidemokratske stranke.

Ta bo pa res huda, ko bo menda klub »Delovne večine« vložil tožbo proti nekaterim občinskim svetnikom, ki so v izvrševanju svoje dolžnosti in v smislu prevzete naloge očitali samostojnim demokratom nepravilno postopanje pri posameznih podjetjih. Kdo pa je ta klub? Ali pa morda hočete poslati Mestno hranilnico kot zasebno obtožiteljico v boj proti združenim opozicijskim strankam? S pravno procesualnega stališča bi to bilo bolj umljivo kot pa s praktičnega. Sicer pa čakajmo zakonito predpisanega roka. Mi se ga ne bojimo!

Naši Nemci delajo demokratom grozne skrbi. Prvotno so najčistejši in najbolj narodni demokrate hoteli že pri zadnjih občinskih volitvah dobiti Nemce na svojo listo. Ko jim je to spodletelo, so hoteli v dobi predstojećih volitev doseči vsaj to, da bi se Nemci volitev zdržali. Ko jim je tudi to upanje splavalo po vodi, so nameravali stvoriti blok s socialnimi demokrati. In ko so ti na ponudbo »naprednega bloka« molčali, preštevajo sedaj svoje vrste in bodo šli v boj sami, čisto sami in zapuščenji od vseh resnih strank. Očitka demokratov glede Nemcev se prav nič ne bojimo. Pa prav nič ne! Priporočamo jim celo, da o tem molčijo, ker bi drugače demokrate izvedeli stvari, ki bi jih pred vso kulturno-nacionalno javnostjo skrajno osramotile.

Strelska družina. Vsem članom sporočamo s tem, da se vsi do preklica streljanje redno vsak tork ob 20 na keglišču Celjskega doma. Prazniki izvezti. Pri tej priliki sprejemamo tudi nove člane. — Odbor.

Prvi izdatnejši sneg je zapadel pri nas v ponedeljek. Vsi hribi okoli Celja so zasneženi. Tudi v nižavi je skoro ves dan padal sneg, ki je pa takoj skopnel.

Miklavževi večeri v soboto in nedeljo zvečer so izpadli precej, dobro v kolikor so se vršili v zaključnih družbah. Pravo harlekinado in celo zasmehovanje te lepe prireditve so pa predstavljalne razne »miklavževe družbe«, ki so strahljive v nedeljo zvečer po ulicah in celo zahajale v javne lokale, kjer so na prav vsiljiv način izvajale gostom denarne prispevke, o katerih nikdo ne ve, kam gredo.

Vrhnikar

Dražbe vsled zaostalih davkov. Pretekli teden je davčni urad prodajal zarubljeno živino davkoplačevalcev, ki so s svojimi davki v zaostanku. Kupovalci so po slepi ceni kupili iz Ljubljane, ker domačini živine niso hoteli kupovati. Resno svarimo vse davkoplačevalce, naj raje plačajo redno davke pred prodajo na javni dražbi, ker s tem samo sebi škodujejo ter mesto sebe tujci podpirajo. Ako se jim godi krivica pri odmeri dohodnine, naj se obrnejo na tajništvo SLS na Vrhniki ali na druge večake na Vrhniki, ki rade volje pomagajo, ako le morejo. Samo treba se je pravočasno pobrigati in ne čakati rubežni in prodaje živine po sramotno nizki ceni.

Novo mesto

Strelska družina. 19. t. m. se bo vršil ustanovni občni zbor strelske družine za sodni okraj Novo mesto. Vabljeni vsi moški, stari nad 18 let. Člani imajo pri poznejšem vojaškem službovanju ugodnost skrajšanega roka. — Pripravljali odbor.

Katoliško društvo rekolekcijskih pomočnikov v Novem mestu bo na svoj društveni praznik 8. dec. obhajalo štiridesletnico svojega obstoja. V krogu aktivnih in bivših članov in prijateljev društva, ki so vsi najvrednejše vabljeni, med petjem, tamburaško društveno godbo in govori se hoče pogovoriti o preteklosti in okrepiti za prihodnost. Zjutraj ob 7 bo pri oo. friskiskanih skupna sv. maša in sv. obhajilo. Zvečer ob 8 pa slavnost. Članom, razkropljenim po domovini, in vsem prijateljem kliče: Pridite!

Dobova ob Savi

Umrli je Ivan Vučajnik, bivši župan občine Mihalovec. Bil je dober človek in vseskozi krščanski duh. Zapusel je ženo in nedorasle otroke.

Dne 8. dec. ima tukajšnji orlovski odtok skupno sv. obhajilo v proslavo orlovskega praznika in obenem kot zaključek duhovnih vaj pod vodstvom domačega g. kateheta.

Požar. V sosednji občini Kapelo je izbruhnil dne 29. novembra ob 18 pri posestniku Franc Meršlavič ogenj. Škoda je precejšnja, zavarovalnica pa komaj 1000 Din. Na pomoč sta prihiteli požarni brambi iz Vel. Obreže in Mihalovec, ki sta preprečili, da se požar ni razširil.

Slovenska krajina

Ekspozitura v Vel. Polani je naročila za svojo novo cerkev oltar Sv. Marijinega in križev pot. Oltar izdeluje kipar Sojč v Mariboru, križev pot pa Tone Čeh, slikar v Ljutomeru.

Posredovalnica za delo v M. Soboti je začela šele pred par dnevi poslovati. Vidi pa se že, kako potrebna je bila. Od vseh strani se oglašajo delavci in iščejo dela. Se razume, da posredovalnica stori vse, kar je v njeni moči, da pomore do zahtevke vsem, ki se sami ne znao kam obrniti.

Kdor rabi delavce za kakokoli delo, se naj obrne na posredovalnico in ona mu lahko preskrbi prvovrstne moči. Posredovalnica posluje v prostoru hranilnice in tajništva SLS, vodi pa jo Ferdinand Celec, tajnik.

Odlikovanja. Veliki župan mariborske oblasti je odlikoval več živinorejcev, ki so imeli na živinskih razstavah najlepšo živino. Štirje posestniki so dobili velike ministrske diplome in sicer Peter Solar in Stefan Bakan iz Nedelice, Stefan Kuhar iz Markišavca. Nad petnajst kmetov pa je dobilo pohvalnico velikega župana.

Dopisi

Radovljica. Provizorični most, ki ga grade lesni trgovci, je dograjen in se že lahko z vozom pelje čez. S tem je zopet vpostavljena važna komunikacija preko Save, ki je bila pretrgana od 30. oktobra. Dela za novi most so se že začela z zabijanjem pilotov; upamo, da bo delo hitro napredovalo, ako ne bo zopet kakih velikih poplavl. Lesovje starega mostu je narasla Sava pustila na obrežju pri Globokem. Ves ta les so sedaj zvozili nazaj v Radovljico; gradbeni les za novi most se tudi pridno dovaža.

Pišce. 3. decembra je tukaj, previden s sv. zakramenti, v starosti 86 let v Gospodu zaspal Franc Podvinski st., oče veleč. g. Podvinski, delkana v Zavrču, in bližnji sorodnik veleč. gosp. Mihaela Umek, škofijskega tajnika in kaplana v Mariboru. Bil je dolga leta cerkveni ključar in župan občine Globoko, nekdanji vnet posojilničar, zmirlan dosleden v katoliških načelih, neumorno delaven in skrben gospodar, pri tem pa celo življenje skoraj abstinent. Pogreb je bil v nedeljo. Žalostni rodbini izrekamo iskreno sožalje, blagom pokojniku pa želimo obilno plačilo pri Bogu.

Radomlje. Preteklo nedeljo nas je zapustil ž. g. župnik Josip Košir; odšel je na novo službovanje v splitsko škofijo. Deloval je tu tri leta.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 7. decembra: Zaprt.

Sreda, 8. decembra ob 15. uri: ŠARENI MALI ODER. Na korist Pomladke Rdečega križa. Izven.

Sreda, 8. decembra ob 20. uri: STALNI GOST, BOUBOUROCHE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Četrtek, 9. decembra: DR. KNOCK ALI TRIUMF MEDICINE. Red D.

Petek, 10. decembra: Zaprt.

Sobota, 11. decembra: TRIGLAVSKA BAJKA. Izvirna mladinska igra. Premijera. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 7. decembra: MRLTVE OČI. Red C.

Sreda, 8. decembra ob 15. uri: TEREZINA, opereta. Izven.

Ob 20. uri: ZIDINJA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Četrtek, 9. decembra: Zaprt.

Petek, 10. decembra: NIZAVA. Red E.

KOVARSTVO IN LJUBEZEN.

Meščanska Zalogra v petih dejanjih (devetih slikah). Spisal Friedrich Schiller. Poslovenil France Koblar. Režiser M. Skrbinek.

Dasi pri tej nam vsem znani tragediji čutimo, kako se je vse tisto, kar je bilo nekdanji najbolj vabljivo, danes že preživelo, tragedija vendar ni še mrtva. Kot drzna kulturna slika, izlita z zanosom mladega revolucionarja, more to delo še danes zanimati, čeprav je kipevja v njem prevedel in resnični ljudi premalo. Kar je v Kovarstvu in Ljubezni živga, je to, da je še vedno hvala gledališko delo, zlasti za širše občinstvo. Tam, kjer realist sedanje dobe govori o premaganih časih in gleda moralizirajočo marioneto o starem hudobnem dvorjani in preganjani nedolžnosti, tam najde preprosti človek še vedno svoj svet in se v njem s sozvo in mislijo očisti; zanj je sentimentalna žalost močnejša gledališka vsebina kot je za esteta še tako popolna tragika.

Pri nas je ta uprizoritev tudi raditega umetna, ker sta naša dva nadarjena mlada igravca priliko, da pokažeta, kaj znata in dokazata gledališču in občinstvu, da čez nekaj let gotovo dobimo dvojne nadpovprečnih umetnikov. To sta g. Jan in gđ. Debeljakova. To dejstvo je največje pri uprizoritvi Kovarstva in Ljubezni.

G. Skrbinek je kot režiser dal igri trdno notranjost in s pravo hitrostjo zajel njeno dramatično posebnost. V splošnem igravcem še dela težave retorizirano nakupljen in miselno pretiran Schillerjev slog, kjer lahko z eno izgubljeno besedo padeta zgradba in zmisel cele tirade, izvzemši to pri obeh realističnih likih Millerja in njegove žene. Tudi retorično patetiko je režija v splošnem nekoliko zabilala. Gospod Skrbinek je igral prezidenta Walterja, orisal ga je z mrzlimi in temnimi potezami; dvorjansko in pobalstvo je stopil v plastično enoto. Ferdinand g. Jana je bil v postavi in igri zelo prikupljiv. S pravim umevanjem je živo in nepretrgano rastel; najboljši je bil v 2. delu II. dejanja. Ta prizor je bil v celoti najbolj elementaren in je občinstvo vidno potegnil za seboj. Gđ. Debeljakova je kot Luiza pridobila najprej s svojo pravo zunanostjo za to vlogo. Podobno naivno tragične deklice je nadel z meščansko preprostostjo in napolneno iskrenostjo. Kot meščanka je v mlinskih prizorih dosegla popolnost — težje prizore je podala še resnično — v celoti pa je to ustvaritev, ki pusti za seboj spomin na doživljanje in se ga človek rad spomni. Kot mečno ozadje mladi dvojici je stala preizkušena postava g. M. Vere kot Lady Milford. To ni ustvaritev od sedaj, v tej Lady je znanje in gotovost, ki se zaključuje sama v sebi in stoji čisto sama in ji moremo pritruditi, čeprav nam morda to in ono ni prav po srcu. G. Rogoz je v vlogi Wurma ekonomično in v velikim zatajevanjem do efektov podal schillersko podobo propalce in intriganta. Zakonska Millerjeva sta podala g. Kralj in g. Medvedova. V kolikor je Miller ena najhvaležnejših vlog v tej igri, sam cedeči se realizem, je njegova žena nehalna in težka postranska oseba. G. Medvedova jo je igrala z ljubeznijo, kakor je g. Kralj z velikim zanosom in veseljem podal Millerja. Izmed stranskih oseb bi še omenili vzorno služabnico g. Juvanova in značilnega služabnika g. Osiptoviča. G. Povhe je bil izmed zadnjih njegovih nastopov v dramatični toploti na mestu, dasi se mu vidi, da v dramo ne bo več trden. Kot dvorni maršal je bil pretežno opereten, kar tu ni motilo. Predstava ima kljub občutni starosti igre lep vseh in nikjer ni nezanimiva. Tudi scenična stran se je režiserju in slikarju posrečila.

Mariborsko gledališče

Torek, 7. decembra ob 20: LJUBEZEN. Abonma R. Gostovanje g. Wintrove, g. Rogoza in Sesta.

Sreda, 8. decembra ob 15: PEPELKAC. Otroška predstava.

Ob 20: PEG. SRCEK MOL.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 12. decembra: SRENJA. Začetek ob 8. uri zvečer.

Nedelja, 19. decembra: HANICE POT V NEBESA. Premijera. Začetek ob 8. uri zvečer.

Nedelja, 26. decembra: HANICE POT V NEBESA. Začetek ob 8 popoldne.

Glasba

OBCNI ZBOR GLASBENE MATICE V MARIBORU.

V soboto zvečer se je vršil občni zbor mariborske Glasbene Matice, ki je bil za nadaljnji razvoj in delovanje tega najpomembnejšega kulturnega društva v Mariboru izredne važnosti. Izvršila se je reorganizacija društva, uprava se je centralizirala in s tem poslovanje vodstva poenostavilo.

Občni zbor je potekel mirno in stvarno. Poročila posameznih funkcionarjev so bila jedrnat in pregledna ter so pokazali ogromno delo, katerega društvo vrši v kulturnem in nacionalnem oziru v prosep celega mesta.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik g. ravnatelj dr. Tomineš. Tajniško poročilo je podal g. Faganelli. Po poročilu blaginjske g. notarja Ašiča je znal denarni promet v preteklem poslovnem letu 225.264/41 Din prejemkov in 207.386 Din izdatkov. — Zatem je poročal društveni gospodar g. kaplan Avgust Sparl in antikvarka gđ. Rozmanova. Zanimivo je bilo poročilo predsednika pevskega odseka g. F. Arnuša. Vpisanih članov je 104, poje pa jih 85. Pevski zbor je izredno požrtvovalen. Redno so pevske vaje po trikrat na teden, pred koncerti tudi vsak dan. — Preteklo leto je priredilo društvo pet koncertov, in sicer dva v Mariboru, enega v Celju, v Ptuj in Rogški Slatini. Nastopilo je tudi v Jarenini in na novinarskem koncertu v gledališču. — V bodočem letu ima društvo na programu tri pevske koncerte, in sicer se vrši prvi dne 8. januarja. Na drugem se bo izvajala skupno z orkestrom Beethovnova 9. simfonija, in tretji koncert, ki se vrši oktobra 1929, se bodo pele najlepše narodne pesmi vseh slovanskih narodov. — Za orkestralni odsek je poročal dr. Tomineš. Odsek šteje 25 članov. Pri koncertnih nastopih se orkester pmožni z vojaškimi godbeniki. Orkester je nastopil enkrat skupno s pevskim zborom in enkrat samostojno. — Dr. Tomineš je podal nadalje poročilo o šoli Glasbene Matice. Nastavljenih je 15 učiteljev, in sicer 2 stalna in 13 pomožnih. Poučevalo se je skoro vse instrumente. Vseh gojencev je bilo skupaj 467. Pouk v glasovirju je obiskovalo 165 gojencev, gosli 97, čelo 7, violo 4, kontrabas 4, rog 2, klarineti 2, harfo 1, glasbena teorija 130, mladinsko petje 80. Zavod uživa najboljši glas v vseh krogih. Obiskujejo ga gojenci vseh narodnosti, tudi Nemci. Uspeh so pokazale javne produkcije šole. V zadregi se nahaja šola radi premajhnih prostorov.

Najvažnejša točka dnevnega reda je bila sprememba pravil. Dosedaj so obstojali v Glasbeni Matici trije skoraj popolnoma samostojni odseki z lastnimi odbori, in sicer pevski, orkestralni in šolski odsek. Razumljivo je, da je čestokrat došlo do nesporazuma, kar je društveno delo otežilo. Po novih pravilih, ki so bila soglasno sprejeta, bo vodil društvo enoten odbor, v katerega se volijo zastopniki vseh odsekov.

Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni: za predsednika dr. Jos. Tomineš, tajnik Faganelli, blaginjski šefin. Iz pevskega odseka so bili izvoljeni v odbor Arnuš, Kunst in Kempfl, iz orkestralnega odseka primarij dr. Janko Dermovšek, Hervol in gđ. Šantel; arhivar gđ. Rozmanova, gospodar g. Sparl, revizorja Sever in Štor in namestniki Novak, Plemelj in Zemljič.

Prvo mladinsko glasbeno predavanje se vrši jutri v sredo, dne 8. decembra ob pol 11 popoldne v Filharmonični dvorani. Ker je to predavanje namenjeno izključno le mladini, opozarjamo stariše mladine ljubljanskih zavodov, da opozore svoje na to izredno zanimivo glasbeno predavanje, v katerem nam bo podal višji kapelnik dr. Josip Cerin celotni razvoj in zgodovino vojaških godb s prav posebnim oziranjem na godbe v Ljubljani. Pri predavanju sodeluje tudi celotna godba dravske divizije. Vstop prost, sporedi po 3 Din. V Matici knjižarni in na dan predavanja od kol 10 dalje v vsi Kino Matici.

Borodinovo simfonijo št. 1, ki se igra na koncertu orkestralnega društva Glasbene Matice v ponedeljek, dne 13. t. m. je nazval slavni ruski kompozist Musorgski rusko »Eroico«. S tem je hotel označiti slavni avtor Boris Godunova velupomembnost simfonije za celokupno rusko glasbo. Oče te simfonije je Aleksander Borodin, skladatelj, ki je pripadal srednj. 19. stoletja mlajši takozvani Balakirjevski glasbeni generaciji. Borodin je bil po poklicu kemik in znanstvena dela v njegovem poklicu so mu vzela skoro večino razpoložljivega časa. Ker pa je bil tudi izredno čuteč glasbenik, je ves ostali čas porabil za glasbo. Svoja dela je napisaval z največjim prevdarmom in tako je razumljivo, da je pisal to prvo simfonijo celih pet let od 1862. do 1867. leta. Prvi stavek je zgrajen popolnoma po Beethovnovem načinu, dotični zaključni stavek govori nekako s Schumannom in to vsled tega, ker je znano, da so vsi zastopniki novoruske glasbene šole obožavali Schumanna. Ker je bil program sodobnikov in prijateljev Balakirjeva uporaba ruske narodne pesmi v umetnih kompozicijah, je popolnoma naravno, da najdemo v triu II. stavka Scherzo polno motivov iz prelope ruske narodne glasbe. Prvotkar se je izvajala ta simfonija 4. januarja 1869. pod dirigentom Balakirjevem v Petrogradu. Pozneje si je osvojila cel glasbeni svet. Simfonijo izvaja orkester orkestralnega društva Glasbene Matice, pod vodstvom nadarjenega in agilnega dirigenta, skladatelja Lucijana M. Škerjanca. — Predprijaja vstopnice od srede dalje v Matici knjižarni.

Knjige in revije

Hrvatska krščansko-socialna revija. Pred kratkim je skupina katoliških hrvaških kulturnih delavcev sklenila izdati kulturno in socialno-politično revijo na krščansko-socialni podlagi. Na okrožnici, ki je poslana vsem prijateljem in pristašem dr. Krekovihi smernice in načel, za katere se bo revija borila, se nahajajo tudi imena znanega organizatorja krščanskega delavstva v Dalmaciji, duhovnika J. Felcinovića in novinarja g. S. Duličića. Revija bo izšla takoj, ko bo z materialne strani njen obstoj dovolj zagotovljen. S tem bo pereči zahtevi po kulturnosocialni reviji našega gibanja na Hrvaškem ustreženo. Priporočamo prijateljem, naj vrskajo podprejo. Prinosi za revijo se pošiljajo na podružnico Zadruga gospodarske banke v Šibeniku (Dalmacija).

»Mladi junak«. Zabavni in poučni list za abstinentno mladino. Dobijo se še vse izšle številke. Celoletna naročnina 10 Din. Uredništvo in uprava Poljanski nasip 10, Ljubljana.

Vsebinska četrti številke za december: Kaj bo mo delati v decembru? — Albin Cebular: Biseri (Nadaljevanje). — Albin Cebular: Polček in Plakoplončica. (Nadaljevanje). — Albin Cebular: Slutnje. — Mirko Kunčič: Jaka, zakaj si bil taki (Pesem). — Theofontes: Delo hudobnega Furio-bibe. (Nadaljevanje). — Limbarski: Najlepša noč (Pesem). — Albin Cebular: Mladi junak. (Pesem). — Delo malih. — Zbrana zrnca. — Po svetu. — Tebi na pot.

V novo leto stopa »Mladi junak«. Dolga in truda polna pot do cilja leži še pred njim — a v odmevu junakovih stopinj ni omahovanja, ni obupanja. V njem je samozavest, ki ji je malodušje tuje; je odločnost, ki ne pozna umika; je borbenost, ki ne utrpi poraza.

V novo leto stopa s težkimi žrtvami si osvaja kos za kosom sovražnega ozemlja, z nečloveškim naporom orje mrtvo ledino in seje v nastajajoče brazde novih semen, plodov, ki so nam svedoiki bogate jesenske žetve.

Tak je mladi junak — ves dober, ves naš. Odsev domačih planin se je prelil vanj, neskončno snovanje žitornih polj se je razbohotilo v njem, zanosna pesem naših gozdov mu je vzviharila dušo!

Tak je »Mladi junak«. Raste vase in iz sebe, raste v pogum in voljo tisočih mladih sobojnikov — abstincentov, ki hodijo za sledom njegovih stopinj in verujejo vanj.

Novo leto — nova trdnjava, osvobodjena iz rok sovraga — althohla, nov kilometrski kamen, dosežen na junaskem pohodu v deželo solca in rož.

Tak je »Mladi junak« ob vstopu v novo leto, na pragu nove dobe, na fronti novih bojev, novih zmag! M. K.

Ženski svet

V boj proti nemoralnemu tisku!

Zlo se grize v naša srca, stihoma, polagoma se krade med nas, leze in si osvaja naše najlepše imetje. Ze dolgo se borimo proti njemu s studom in srdito, toda treba je več: strniti moramo posamezne volje v enotnem skupnem boju, s skupno močjo moramo zapreti pot v naše drage domove vsemu nizkotnemu, vsemu ostudnemu, zlasti umazanemu tisku.

Vsi poznamo silno moč knjige, dobre in slabe. Vsi vemo, kako leze strup iz umazanih spisov v človeška srca, zlasti mlada, ki so še tako nežna, tako občutljiva in sprejemljiva za nove dojme. Naša radost, naša uteha so si-jajne, žarne, čiste oči človekove, posebno še mlade; iz njih sije čista lepota neomadeževanih idealov jasneje, iz njih močnejše kipi ustvarjajoča še nerazbita sila kakor pa iz nas starejših, že umerjenih, ki smo že več gledali, se pogostejše borili v teži in bridkosti in ne vselej zmagali in dospeli tja, kamor smo merili.

Kako žalostne pa so oči, ki so skalile svo čisti pogled, ki so pile in se naslajale v nizinah življenja! Kako uboga duša gleda iz njih, kako nemočna volja preliva za njimi! Hladno se reži cela kopa gorja iz njih: ubito življenje, moč in radost, otopelost, živalska strast, obup; zrasel iz slabosti, saj duša, ki jih oživlja, hrepeni iz blata, pa se le ne more dvigniti iz njega. In kdo bi štel zločine in samogore, ki se zasnujejo za takimi očmi!

Tako daleč te res še ne privede prvi grdi spis, ki ga čitaš, — takrat gotovo še z rdečico sramote na licu in z nelepim čuvstvom v duši, — toda sled ostane za vsakim, ki ga čitaš brez resne in resnične potrebe, vsak zamegli oči. Nekaj ostane od njega v duši, nekaj, kar bi hotel izpljuniti, nekaj kar si moraš izmiti kakorkoli. Svareč opomin je to, če bereš umazana dela dalje, več in več, pa se z njihovim mišljenjem in čuvstvom izravnaš, — tvoji prijatelji, tvoji znanci v knjigi, v listu so taki, — postajajo ti ljubi, z njimi trpiš, z njimi čutiš in kako čutiš, polagoma živiš. Tako si na nesrečni poti navzdol; uživanje, svoboda postane tvoje hrepenenje, pozabljena je sladka radost in odpovedi in popačena je slika ljubezni, čiste in blage, ki vse veruje, vse prenese, iz katere edine izhaja sreča: sreča posameznikov, sreča domov in sreča narodov. Da tudi sreča narodov! Dokler so čiste deklice čuvala neoskrunjena sve-tišča Vestina, dokler je Rim imel dovolj krepostnih žena in značajnih mož, se tudi ob težkih nevarnostih ni zrušila njegova strašna sila, ker so umeli tudi njegovi pogani se žrtvovati zanj. Šele, ko ga je objelo razkošje, je padla njegova oblast, ob nemožatih gospodarjih, hodečih po blatu; poln strasti in preziran od drugih zdravih narodov, je bil kakor gnul sad, ki je moral pasti. Prav tako Bizanc. Pač se na narodih maščujejo tudi druge krivice, toda nemoralno čuvstvanje in življenje pa je slabost v njem samem, nemoralen narod hira v svoji najgloblji notranjosti, sam iz sebe, celo brez vidnih sovražnikov.

Ce tedaj hočemo matere z največjo skrbnostjo čuvati lepoto in čistost otroških oči, bolj prav lepih duš, tedaj zaslužimo k temu pomoč vseh poštenih ljudi, ker je nepošteno, krasti narodu njegovo silo, nepošteno pretvarjati njegovo mlado, idealno, v delo rastočo mladino v slabotno, nemoralno sodrgo, spačeno, komaj še podobno človeku v živalsko-nizko padlem čuvstvanju in hotenju. Dokler bo nam materam obilno cvetel lep nasmeš na čistih licih naših sinov in naših hčera, dotlej se bo razcvitala sreča in moč tudi narodu in državi. Naj nam torej tudi država pomaga v boju proti umazanosti, proti nesnažnemu tisku, ki kačje strupeno leze, podpiran od bogastva iz nekaterih listov in knjig. Ničesar nimamo mnogi skoro več v današnjih težkih dneh kakor z največjimi žrtvami očuvati in z odpovedipolno ljubeznijo branje

dom, to se pravi ne dom v navadnem pomenu besede, ampak dom, zgrajen iz čistih src, naših otrok in iz božje dobrote, ki ga čuva z nami. Tega pa hočemo starši, zlasti še matere — očetje morajo delati večinoma dosti zunaj — braniti s smrtjo in z življenjem. Zato se pridružujemo z najvdanejšo pripravljenostjo posebno matere delu za dosego cilja, ki so nanj obrnile svojo voljo tovarišice na kongresu na Bledu; boriti se hočemo proti nedostojnosti, proti umazanosti na celi črti, povsod v opravi, v kinu, v gledališču, prav posebno pa proti umazanemu tisku. Najskritejše in najtišje dela sovražnik lepih močnih duš tu, ker grabi najbolj neopaženo. Zatirati ga moramo povsod, neizprosno pa mu zapreti vsaka svoj dom z ljubeznijo, s prošnjo, s strogoštno, zlasti pa: do src naših malih ga ne smemo pustiti nikoli. Buditi pa hočemo nasplošno v nežnih srcih doma in drugod ljubezen do zares lepe knjige, zajemajoče iz

resničnega, ne v kloako potvorjenega življenja, saj se, kjerkoli hodimo, gnojnice rajši ognemo, ne brodimo po njej in kazensko smo vezani v mestih še gnoje kipe pokriti in jih zasuti s prstjo. In naše notranje življenje gotovo tudi ni pot same groze, same pravne propalosti, temveč vsebuje v celoti lepote in solnce in cvetja in neba. Tja hočemo imeti obrnjene misli in korake naših otrok: V solnce in moč, da bodo znali premagati tudi gorje, da bodo trdni in neomahljivi v veselju in v žalosti! S takimi, zares lepimi knjigami hočemo tedaj tesno sprijateljiti svojo mladino, svetovati glede čitva mati materi in tako vzgojiti mladino, ki lepo knjigo spoštuje.

Pričakujemo sodelovanja države in šole. Naši otroci, vzgojeni v bridkosti in trpljenju, so cvet naroda, so sila države, od nje pričakujemo po pravici pomoči vsaj takrat, kadar se borimo proti uničenju te sile! M. G.-a.

Po širnem svetu

Na kanadski farmi.

Ker je Jugoslovonom Severna Amerika lakorekoč zaprta za naseljevanje, kajti kvota, ki je določena Sloveniji, skoraj ni upoštevanja vredna, se je že marsikateri izseljenec odpeljal v Kanado in se jih najbrže tudi še mnogo bo, ako življenjski pogoji v naši državi ne bodo boljši. Zato bo marsikoga zanimalo, kako je v ondotnem ogromnem angleškem dominijonu. Neki Anglež pripoveduje o vtiših, ki jih je dobil, ko je stopil na kanadska tla in sprejel delo na ondotnih farmah. Naj pripoveduje sam: »Ko smo se bližali Quebecu, se nas je na krovu vseh polastila depresija. A ko smo stopili na suho, smo pa takoj postali živahnejši, posebno ker so nas kar temeljito preiskali tako glede naših dokumentov kakor tudi zdravniško. Ko smo bili tu opravljeni, smo najprej prišli v roko katoliškemu duhovniku, kateri nam je vsem podal roko ter nas blagoslovil. Drugi je bil zastopnik društva za naseljevanje dospelih mladeničev, kateri nam je izročil tiskana navodila, kaj smemo in česa ne smemo počenjati v Kanadi, nato pa nas povabil na skupen zajtrk. Tretja oseba, s katero smo prišli v stik, je bil neki zastopnik tobačne tovarne, ki nam je dal vsakemu sto cigaret in dve unci tobaka, kar dobi vsak naseljenec kot reklamo za dotične tobačne izdelke. Mnogo mojih tovarišev, ki so že imeli delo v zahodnem delu Kanade, se je takoj odpeljalo z vlakom, jaz pa sem hotel ostati na vzhodu, zato sem se podal na določeni urad, da vidim, kaj bo tu.

Vsako pomlad sporočijo farmarji vzhodnih pokrajin Kanade temu uradu, koliko moči rabijo za prihodnje mesece. Tu je natančno navedeno, koliko plačajo skusenim delavcem, koliko pa šele začetnikom, potem ali hočejo samce ali zakonske pare. Potem stoji poleg tega zapisana zadnja železniška postaja, bližnje, mesto, cerkve itd. Te pole predlože novo-došlecem, kateri jih v nekih točkah izpolnijo in ako so s predlogi zadovoljni, jim urad izroči sprejemno karto ter se lahko podajo na pot do dotične farme oziroma železniške postaje, kjer jih že čaka farmer, kateri je bil med tem telefonično obveščen.

Jaz sem se odločil za Ontario ter se z nekaterimi tovariši takoj odpeljal z vlakom proti Torontu. Drugo jutro smo dospeli v Torontu lačni in trudni. Na kolodvoru nas je že čakal uradnik, ki je bil o našem prihodu obveščen. Ker je bil prijazen in zgovoren mož, si je takoj osvojil naša srca posebno še, ker je imel praktično misel, da nas je najprej peljal na dober in izdaten zajtrk. Ko smo se nasitili, nas je peljal v urad, kjer se je pričelo z izbiranjem, kam naj se podamo. Naša bojazen da bo dela primanjlovalo, kakor pri nas na Angleškem, je bila prazna. Na tisoče je bilo tu prošelj raznih farmarjev in uradnik je rekel, da še vedno prihajajo nove.

Minimalna plača izurjenega delavca na farmi je 35 dolarjev na mesec, seveda je pri tem vključena tudi hrana, stanovanje in pranje perila. Manj izkušeni pa prejme v začetku le po 25 dolarjev. Seveda so kontrakti na kratko dobo mnogo boljše plačani, celo do sto dolarjev mesečno, kar je za novodošleca zelo vabljivo, vendar pa silno nevarno, ker tak zna v zimi ostati brez zaslužka in kruha. Novodošlec naj skuša doseči kolikor mogoče dolg kontrakt, četudi z manjšo mesečno plačo. Nekaj mojih tovarišev je šlo k farmarjem po 250 do 300 dolarjev na leto. Za zakonske pa so bila rezervirana taka mesta, kjer so poleg gospodarjevega stanovanja tudi hišice za poljske delavce, ki imajo s seboj družine.

Jaz sem se odločil za kratko pogodbo po 30 dol. mesečno trideset milj daleč od Bramp-tona, malega kanadskega mesta. Uradnik mi je dal v roko karto s priporočilom na dotičnega farmerja, h kateremu sem bil namenjen in katerega je o mojem prihodu že telefonično obvestil.

Ko pa sem zapustil urad, da bi se podal na postajo, je pristopil k meni mož, me potegnil za rokav v stran ter me vprašal, bi li ne hotel raje pri njem stopiti v delo proti plačilu 50 dolarjev mesečno. To je bilo seveda silno vabljivo zame, kajti 30 ali 50 ni kar vseeno. Stopil sem nazaj v urad, da vprašam uradnika za svet. »Dobro, da ste se obrnili na nas«, mi odvrne uradnik, »tega moža tukaj

dobro poznamo in ker je slab plačnik, ne maramo imeti z njim opravka. Potem mi je pokazal knjigo, v kateri je bilo zabeleženih kakih 30 imen raznih farmerjev, od katerih ima urad avtentične pritožbe, da so slabi plačniki. Kakor hitro pa je tak farmer na »črni listi«, potem so vse prošnje na urad za pomožne moči zaman. Zato pa taki hodijo okolu poslopja, kjer se shajajo deloiskalci, da jih eventualno z raznimi obljubami pridobijo zase. Sicer ni postave, da bi ta način najemanja delavskih moči preprečila, vendar pa je nujno svetovati, posebno neizkušnemu novemu naseljencu, da se izogne takim farmarjem, ker bi bilo to le v njegovo lastno škodo.

Ko sem prišel na določeno mesto, me je farmer že pričakoval. Ime mu je bilo Jim Harrison. Posadil me je na voz ter odpeljal proti svoji farmi. Farma je bila velika 300 akrov in poleg farmerja in njegove žene sta bila tam še dva delavca in pa dekla, katera je pa le večinoma pomagala gospodinji. Ono popoldne nisem delal, pač pa si ogledal lego farme. Oba zakonska sta bila Kanadca, on je prišel kot deček za vsako uporabo na farmah ter prihranil toliko, da si je končno tudi sam kupil farmo, na obroke seveda. Sledila so težka leta, a sedaj je prost vseh dolgov in je farma popolnoma njegova last, na kateri redi okoli 30 krav in ima že precejšen konto na banki.

Jack, eden izmed obeh hlapcev je bil iz Irske ter že dve leti pri tem gospodarju, pri katerem je imel 360 dolarjev letno, a porabil je do sedaj samo 60 dolarjev, vse drugo je pa naložil v hranilnico, ker se misli tudi osamosvojiti. Bill pa je bil ognjevit dečko sedemnajstih let, ki je prišel tja iz ene izmed londonskih sirotišnic, ki je pa tudi imel že lep kupček v hranilnici. Peggy, namreč dekla, je bila tudi iz Londona, kjer je bila vzgojena v zavodih, v katera sprejemajo najdenčke in drugo zapuščeno deco in v katerih so jih že nad sto tisoč vzgojili in sicer so ti gojenci jako dobri in vsestransko uporabljivi, Peggy se je smatrala kot član družine in res bila čisto domača.

Naslednji dan smo bili ob pol šestih že pri delu. Najprej so pričeli molziti, to se pravi farmar, oba hlapca in dekla, meni so pa odkazali pakljanje ovsa, katerega je bilo treba pripraviti za setev. Ob osmih je bil zajtrk, to je, potem ko je bila zadnja krava pomolžena. Kosilo ali kakor tam pravijo lanč je ob pol ene, imeli smo pečeno teletino in potico ali puding. Ob šestih večerja, potem pa se je zopet pričela molža krav, tako da je bilo dnevno delo šele ob osmih pri kraju. Naslednji dan sem že krmil živino, cepil drva in druga taka opravila vršil, tako da se lahko reče, da v Kanadi moraš delati vse. Sli smo sejati oves, s strojem seveda, katerega je vleklo dva para konj, tako da smo v enem dnevu posejali petnaest akrov. V najkrajšem času sem se seznanil z vsakim delom, ki je potrebno na farmi, tako da me je farmar lahko uporabil, kjerkoli me je potreboval.

Dolgega časa na farmi ni, ker za dobro plačilo zahtevajo tudi dobro opravljeno delo, lenuhov pa itak nikjer ne marajo, posebno ne na farmah v Kanadi.

Nekaj misli o duševnem življenju v Ameriki.

Dovolj je razumnih ljudi, ki so vrnivši se iz Amerike, vsi očarani pričo ameriških šol, ameriških ustanov, ameriškega sporta in študija. Da, tudi študija — in pri tem povdarja, da so Amerikanci našli neko zlato pot, kako združiti teorijo s prakso, da so se znebili podedovanih, okostenelih evropskih načel o višji izobrazbi in odkrili novega akademika. Najdejo se pa prav tako zelo razumni ljudje tako v Ameriki kakor v Evropi, ki kljub temu, da prav dobro poznajo solnčne in senčne strani ameriškega študija in sploh duševnega življenja, majojo z glavo in odločno ter vztrajno povdarjajo, da evropski študij daleko presega ameriški, izvzemši morda visoko tehniko.

Spričo razdvojenega mnenja bo gotovo zanimala vse sodba ali boljše: podani vtisi vseučiliškega profesorja v Freiburgu i. B., znane pisatelja dr. Eng. Krebsa, ki se nabaja pravkar na potovanju okoli sveta.

Dobre strani so predvsem visoka strokovna izobrazba zlasti na tehniških in medicinskih fakultetah. Dovršena sredstva, ki omogočajo dolgotrajne praktične poizkuse, zatem zanimanje vseh krogov za kakršnokoli pridobitev tehničnega ali praktičnega primera, vse to dviga veselje do dela in študija in vodi nujno do novih odkritij in novih iznajdb, ki potem pridejo vsemu narodu v korist in blagostanje.

Sole so v Ameriki bistveno drugače urejene kot v Evropi. Osnovna šola traja 8 let, zatem pride štiriletna doba »visoke šole« — highschool, ki odgovarja nekako naši peti in šesti ali gimnaziji ali realki. Odtod odide študent ali študentka v tako zvani »College«, ki traja tudi štiri leta in odgovarja našim šolam nekako v razmerju sedmi in osmi gimnazijski razred ter prva leta univerze. »College« je dom razigranega, brezskrbnega veselja mladine, ki je prosta vseh vezí in se do mile volje vdaja sportu in študiju. Zatem pa slede še leta na univerzah za strokovno izobrazbo — tu je študij resen. Zlasti velja to v polnem obsegu o medicinskih in tehniških fakultetah, ki so naravnost vzor dovršene visoke šole — tako na priliko: Columbia, Harvard, Yale, Pennsylvania. Te univerze kujejo dragocen kapital bodočnosti ameriške.

Ena najbolj senčnih strani ameriškega šolstva pa je dosledna brezvernost javnih šol. Tega ne povdarja morda samo že omenjeni vseučiliški profesor dr. Theol. E. Kresb, ampak nešteto nekatoliških strokovnjakov. Zlasti je povdarjal to dejstvo sloveč ženski zdravnik nekatoličan. Če ves narod skuša svoje otroke dosledno areligiozno vzgajati in izomikati, potem se ne sme čuditi, da kinogledišča z večno ponavljajočimi se ljubavnimi scenami tako vzgojo po svoje izpopolnijo. Ideal mladih ljudi postane po eni strani sport, po drugi strani ljubimkanje in kar je še hušje, luksuz in izživetje za vsako ceno, pod vsakim pogojem. Odtod statistično ugotovljeno grozno naraščanje zločinov, nemoralnosti v velemedstih New Yorku, Chicagu, San Franciscu. Naraščanje se razvija v geometrični progresiji. Krivo temu je v marsičem senzacija željno časopisje, ki dela z blazno naglico, da ubije tisočerin in milijonskim bravcem ime in sliko zločinca ali zločinke. Naravno je, da tako ogabno javno upoštevanje, ki meji že na proslavljanje, ubije v mladih in neizkušenih srcih brez vsakega čuta dolžnosti in greha, vsako zavest krivde, ali pa jo vsaj zelo, zelo oslabi.

Druga senčna stran je koedukacija. Nek profesor na visoki šoli (highschool) v San Franciscu takole pripoveduje: »Od sedemnajstletnega boyja (fanta) ne morete pričakovati, da bi sedel poleg dekleta, oblečenega po današnji ameriški modi v isti klopi in se zaeno bavil resno z matematiko. Narava bi ne bila narava, če bi se to godilo. Uspehi so seveda temu primerni. Profesor tudi ni mogel dovolj povdariti, kako nizko stoji izobrazba študentov. Povedal je tudi par primerov, ki spadajo sicer bolj v šaljive liste, če bi ne bil problem tako pekoč in resen.

Tudi sport grozi postati resna nevarnost za študij. Lansko leto je prinesel tednik z več milijonsko naklado »Saturday Evening Post« tipično sliko: Dvanajst do štirinajstleten boy, ki otožno sedi v šolski klopi, nad knjigo pa vstaja vizija sportnega stadiona, ki ga vsega prevzame. Kako zelo sport posega v univerzitetno in sploh šolsko življenje, sledi iz dejstva, da imajo vse univerze lastne stadione. Amfiteatralično vzvišeni stadiji s 50.000 sedeži že niso več redkost. Univerza v Filadelfiji ima celo stadion s 90.000 sedeži in prihodnje leto ko bo docela dozidan, 150.000 sedežev. To so prelestno številke, ki več povedo kot dolga razglabljanja. So pa samo ena stran — po drugi strani pa to intenzivno posvečanje sportu celo pri odraslih ubija vsak zmisel za teoretično raziskavanje. Tudi vsote v ta namen dane in proračuni, niso v nikakršnem razmerju z naravnost knežje dotiranimi seminarji praktičnih ved. Tu zopet evropske univerze daleko nadkriljujejo ameriške.

Zelo neugodno vpliva na zdrav razvoj univerzitetnega študija tudi nestalnost profesorjev, ki niso dosmrtni člani te ali one univerze, temveč jih malone poljubno tako zvani »prezident« z gotovo mero škodljive »omnipotentce« odstavlja in nastavlja. Boljše so v tem oziru ustanovne univerze. (Na pr. krasna ženska univerza Bryn Mawr, v gotičnem slogu zidana, s pravimi stanovanjskimi palačami za študentke itd. Ustanovila jo je ženska, ki si je stavila to za življenjsko nalogo.) Tu in tam prezident ni morda kak sloveč učenjak, temveč le eksponent mogočne finančne družbe, ki podpira univerzo materialno.

Soditi o šolstvu in ameriški duševnosti enotno, je nemogoča in krivična stvar. Posamezne države se od ostalih odlično razlikujejo. Tako tudi doktorski naslovi nimajo v Ameriki daleko tako enotne kvalifikacije kot recimo evropske, dasi tudi pri nas ni vseeno, kje je kdo položil strokovne izpite. — Prostost šolske zakonodaje pa omogoča po eni strani malo kvalificiranim elementom ustanavljanje šol, ki jih izrabljajo le za pridobivanje monet, po drugi strani pa zopet omogočajo katoliškemu episkopatu in faram ustanavljanje sestrskih šol, licejev in vzglednih visokih šol ter univerz, ki so zelo, zelo obiskovane in cenjene. O katoliškem življu se je že povodom evharističnega kongresa precej pisalo, zato o tem morda obširneje ob drugi priliki.

Zanimivosti

SOVJETSKA ZASTAVA NA OTOKU HERALDU.

Moskva, 6. dec. Ruska ekspedicija je zasedla na otoku Herald v Severnem ledenem morju sovjetsko zastavo. Otok spada med ozemlja, ki jih je sovjetska vlada v notih iz l. 1924. in z zakonom iz l. 1926. proglasila kot spadatajoča pod suvereniteto Sovjetske unije. — Otok Herald leži vzhodno od Wranglovega otoka.

ANGLESKE SODNIJE.

Angleži visoko čislajo svojo sodnijo kot varhino državljanskih pravic in svobode. Njene pravice so tudi zelo obsežne. Letos je n. pr. obsodil londonski »višji dvor« več trgovcev na en teden ječe, ker so imele papirge v pretesnih kletkah, en izvošček pa je dobil dva meseca ječe, ker je pretepal starega konja. Najboljši dokaz zaupanja ljudstva do sodnije pa je prošnja, katero je vložila novembra meseca neka 76letna starka. Njen sin služi pri vojaki v globini Afrike in ne dobi dopusta radi stalnih prask z Arabci in črnci. Stara mamica je prosila sodnijo, naj izposluže njenemu sinu dopust, »preden bo umrla, da se še enkrat vidita«. Sodnija je seveda izročila prošnjo vojnemu ministru.

INVALIDNA KRAVA.

Ubogí škotski kmet v vasi Rastone je imel samo enega konjička in eno kravo. Letos je nastopil na Škotskem hud mraz takoj po dežju. Vse je bilo ledeno. Nekega jutra se je krava spotaknila in si zlomila levo sprednjo nogo. Obupani kmet je tekel k živino-zdravniku in ta je izvedel čudno operacijo. Odrezal je poškodovano nogo in jo nadomestil z leseno. Na ta način ni bilo treba krave zaklati. Kmet je zdaj zelo vesel, ker hodi krava prav dobro in ne da nič manj mleka kakor poprej.

KDAJ SO IZNAŠLI POSTELJO.

V starih časih so ljudje spali na tleh, ki so bila pogrnjena s preprogami, in odevali so se s kozami ali raznimi odejami. Grški pisatelj opisuje, kako je samoški tiran leta 450 pred Kr. sprejel perzijskega odposlanca. Tam pravi, da je ta ležal v postelji obrnjen v steno in ni bil toliko vljuden napram njemu, da bi se v postelji obrnil. Postelja onih časov je bila na vzvišenem prostoru, nekak divan, na katerem je bilo polno blazin. A že takrat so imeli bogatini izdelane z bogatimi okraski, zlatimi nogami, srebrnimi, železnimi ali kakor so dotičnemu pač dovoljevale premoženjske razmere. Zimnic takrat še niso poznali, pač pa so prepletali postelje z jermeni, na katerih so bile razgrnjene plačnene odeje. Da so mogli v visoke postelje, so morali po stopnicah do njih. Ponočnjakov takrat gotovo še ni bilo, sicer bi imeli zdravniki preveč opravka s — potolčenimi.

• • •

Velcaristokratska prireditel. Opazovalci pripovedujejo čudeže o plesu v korist ruskih begunskih šol, katerega je priredila v Biarritz-ku kneginja Palej, vdova po boljševikih ustrelenega velikega kneza Pavla Aleksandroviča. Glavni junak večera je bil kincigralec Harry Piel, glavni gost pa je bil princ valeski, ki je plesal po vrsti z vsemi navzočimi velikimi knjeginjami. Dve prvi vrsti sijajne dvorane sta bili zasedeni po samih princih z velikim knezom Nikolajevičem na čelu. V tretji in četrti vrsti so sedeli francoski in španski vojvode, knezi, markizi, med katere sta se pomešala tudi egiptski princ Halim in Fuad. Šele potem so sedeli ostali gostje.

Burni prizori v cerkvi. O priliki 12 letnice odpotovanja prvih angleških oddelkov na francosko fronto je nastopil znani angleški pridigar Friderik Newfooth v City-cerkvi v Londonu z govorom, kjer je izjavil, da nimajo Angleži na vesti nič manj žrtv strupenih plinov in letalskih bomb kakor Nemci. V cerkvi se je pričelo ogorčeno vzklikanje. Navzoči so priredili po končani maši zborovanje in so sklenili, da bodo naprosili dnevnike, naj zamolčijo sramotno pridigo. Dr. Newfooth pa je izjavil, da se ničesar ne sramuje. Doma je v Avstraliji in je bil med vojno duhovnik pri avstralski konjenici.

Govoreči film. Veliki newyorški kinematografi predvajajo z velikim uspehom jako posrečene govoreče filme. Ta čudež je dosežen z novim izumom »vitofoonom«. Veletrdka »Warner Brothers«, ki ima kinematografe v številnih mestih Zed. držav, je kupila do sedaj 300 vitofoonov. En aparat stane 15.000 dolarjev, a ta izdatek je kmalu krit z navalom obiskovalcev.

Izpred sodišča

Zakon o zaščiti države. V soboto se je pred tukajšnjim deželnim sodiščem zagovarjal Franc Lipovšek, doma iz Zagorja. Obtožen je prestopka proti zakonu o zaščiti države, ker je decembra 1924 prodajal v Zagorju razglednice, ki jih je izdal odbor »Mednarodne rdeče pomoči«. Obtožnica mu očita, da je s tem vršil komunistično propagando. Ko so orožniki aretirali Lipovška, so ga vprašali, če je on predsednik »Rdeče pomoči«, le kar je izjavil, da ni, pa da bi to smatral za častno. Pred sodiščem se zagovarja, da je sicer res prodajal te razglednice, da pa ni s tem vršil komunistične propagande, ker ima »Rdeča pomoč« le humanitarne značaj. Lipovška je branil dr. Tuma. Sodni senat je Lipovška oprostil, drž. pravdnik pa je vložil vzklik. Radi tega je moral Lipovšek, ostati v preiskovalnem zaporu.

Gospodarstvo

Vladni svetnik Franjo Zupnek: Najkrajša železniška zveza Slovenije in zapadne Hrvatske z morjem.

Na članek g. inž. M. Klodiča »Zupnekova osnova zveze Slovenije z morjem«, ki je bil priobčen v torkovi številki 268 »Slovenec«, sem primoran podati naslednja pojasnila, ne da bi se spuščal v kako polemiko z g. Klodičem, ki je pri njegovem naziranj, da je nezmožljiv železniški vsežak, sploh nepodna in za mene tudi popolnoma nepotrebn.

Predvsem v zvezi z znanje njegovo konstatacijo, da je bila v Avstriji direkcija za gradnje železnic na tako visoki stopnji, da je imela poleg švicarske direkcije evropske sloves. Ta ugotovitev 14letnega člana bivše avstrijske gradbene direkcije g. inž. Klodiča je za moje tehnične in geološke zmožnosti toliko več vredna, ker sem ravno jaz, ki nimam po njegovi trditvi »strokovnega znanja«, premagal vse tehnične svetovnoznane direkcije pri belokranjski trasi radi hudih tehničnih napak in pogreškov v taki meri, da so se morale potem vse od njih projektirane trase kot popolnoma nerabne ovrči in da se je končno moja, prvotno od mene kot »nestrokovnjaka« — kakor me blagovoli nazivati g. inž. Klodič — projektirana trasa, potrdila in tudi zgradila. Že radi tega splošno znanega dejstva bi bilo vse nadaljnje prerokanje z g. inž. Klodičem nepotrebno od moje strani.

Da pa g. inž. Klodič ni mogel slišati o onih načrtih, ki sem jih izdeloval jaz, bo pač najbrž vzrok to, da tako važne zadeve in tajnosti onih krogov, s katerimi sem jaz obhajal, niso mogle priti v roke članom dunajske gradbene direkcije.

Zal se jaz tudi nisem mogel ozirati na tozadeno literaturo, osobito ne na letošnjo brošuro g. inž. Klodiča, ker jo smatram za navaden reklamni spis njegovih tras, katere so pač bile opušene, recte zavrnjene od gradbene direkcije. Radi tega v zvezi tudi na znanje njegovo ugotovitev, da se je to zgodilo radi tega, ker so sloneli njegovi pomotoma izkopani načrti na irealnih podlagah.

Vsled tega ne odgovarja resnici daljnja trditve, da bi navajal jaz napačne številke osobito pa ne, da bi bil jaz povečeval vspehe in protivspone proti morju. Kajti jaz sem le konstatiral dejstvo, da spaja g. Klodič svojo traso z reško železnico že pri Vrbovskem, torej že vzhodno Srpskih Moravic, tako da mora potem le-ta uporabljati najbolj strme dele reške proge, ki leži po njegovih dokazih v nevarnem plazovitem terenu, radi katerega je nedopustna gradnja dr. Musilove proge.

Daljnja trditve g. Klodiča, da moj načrt železnice ni »originalen«, moram pač odločno odklanjati — to pa že radi tega, ker bi jaz kot projektant (ustanovitelj) belokranjsko-črnomajške železnice pač ne mogel načrtati tako ponesrečene železniške trase kot jo je g. Klodič punktiral v neko malo skico, priobčeno v »Narodnem Dnevniku«, ozir. v svoji brošuri. Ta trasa bi peljala nekako od Ročinega potoka čez visoko planoto Borovec, Črni Turen (1188 m) in Mož (1113 m) mimo Čučina in Padove ter bi prekoračila reko Kupo med Ribnjakom in Oslinico v višini 280 m, naker bi peljala po nevarnem terenu preko Razlog in Okruga proti Delmicam. Ne vem, kdo je zakrivil to ponesrečeno traso, ki jo je direkcija za nove gradnje proučevala in samo ob sebi umevno, tudi morala izločiti a priori iz programa. Odklanjam z vso odločnostjo, da bi bila ta ponesrečena trasa identična z mojo traso Kočevje — Gerovo — Delnice, to tem bolj, ker so take trase projektirali in trasirali svoj čas nezmožljivi tehniki bivše K. K. Trassirungsabteilung v Novem mestu — iz edinega vzroka, da moja trasa onemogočilo in diskvalificiralo. V slučaju potrebe bom navedel brezobzirno podrobnosti. K temu še ugotavljam, da sem jaz dogotovil svoje načrte v jeseni leta 1922.

Glede originalnosti g. Klodičeve trase moram pač ugotoviti da je njegova trasa Kočevje — Nemška Luka sumljivo podobna oni moji trasi, ki sem jo bil s svojo vlogo z dne 25. julija 1908 predložil na Dunaj in glede izvršitve ocenil.

Vojaske in strateško razmišljanje g. Klodiča je pomotno in skoz in skoz nestrokovnjaško. Pomotno radi tega, ker g. Klodič ni znan, da se razprostira med Cabranko in Gerovsko kotlino in državno mejo, potekajočo čez Leskovo dolino in Cabranko in Klansko Polico visoka gorovja kot: Prezidanski Berinšek (1160 m), Črna Gora (1197 m), Jarmovac (1154 m), Smrečevac (1864 m), Bačva (1455 m), Belica (1354 m), Bukova gora (1431 m), Skurina (1469 m), Pogoreli vrh (1869 m), Bela skala (1407), Sušica vrh (1414 m), Jelenec (1459 m), Kobilja glava (1815 m), Pakleno vrh (1814 m), Suhi vrh (1850 m), Obruč (1837 m),

Črni vrh (1836 m), Snežniška glavica (1890 m), in Snežnik sev. zap. Rišnjaka (1506 m), katere višine so zopet ločene po globokih udlinah, ki so pristopne samo od Prezida in Gerova. Nestrokovnjaško je to razmišljanje g. Klodiča radi tega, ker pelje on svojo radikalno progo od Kočevja proti vzhodu in išče državno mejo tam nekje med Severinom na Kupi, Ogulinom in Klekom.

Da je njegova trasa strateg. naravnost kavrna, dokazuje pač jasno lastni popis njegovega ogromnega mosta čez Kupo pri Radenci, ki je po prvi publikaciji 97. po brošuri pa 95 metrov visok in 330 metrov dolg — in katerega bi po njegovi lastni izjavi — enkrat od sovražnika porušenega — več let ne bilo mogoče popraviti!

Da more javnost, ki »seveda nima strokovnega znanja presoditi, kdo jo bega s svojimi načrti in proračuni, moram konstatirati naslednje: Gg. inž. Klodič in Hrovat sta dokazala pri zadnji anketi, da pelje obstoječa reška železnica od Brod Moravice do Sušice pri Delnicah po skrajno nevarnem plazovitem terenu, ki se je začel v zadnjem času nevarno pogrezati v silno globoke prepade Kupice in Zelenega. Vira, ter je radi tega zgrajen dr. Musilove proge neizvedljiva in nedopustna. Šel sem torej na lice mesta in sem dognal, da se v resnici pogrezuje reška železnica med Škardom in Kupjak-predorom, dalje med Delniško Sušico in Kupjak-predorom v prav nevarni meri, ki bi bila lahko, ako se sedanje vremenske ne-zgode ponove, za vso zvezo Slovenije in Hrvatske z morjem katastrofalna. Ker g. Klodič zamolči, da mora njegova zveza Slovenije z morjem ravno te opasne dele reške železnice že v daljši meri uporabljati kot dr. Musilova proga, in ker se le-ta ne izogne plazovitemu terenu globoke Kupske soteske — kot jaz s svojo traso — moram pač prav energično zavrniti njegovo neutemeljeno in nepremišljeno opazko, da jaz begam javnost s svojimi načrti, katere je že pretežna večina strokovne in nestrokovne javnosti spoznala za edino izvedljivo, najkrajšo, najcenejšo in najbolj varno zvezo Slovenije z morjem.

Iz tega razloga odklanjam g. Klodičeve nasvete, da naj popagiram lokalno »z Cabra na Črni lug—Mrzlo vodico do postaje Meja na Sušaki (reški) železnici kot neresen in prepustim le-te njemu kot tehniku in strokovnjaku, kajti jaz, kot netehnik in nestrokovnjak — ampak kot človek, ki mu je v prvi vrsti narodovo blagostanje na srcu, ne bi imel poguma s tako smelnimi in neresnimi načrti stopiti pred po njegovem mnenju »nestrokovno« javnost, ki pa kljub temu ve, kaj je za narodno gospodarstvo koristno in dosegljivo.

Letošnji izvoz žrnjave. V prvih desetih mesecih tega leta smo izvozili 3159 ton žrnjave v vrednosti 243.718.000 Din, in sicer v Nemčijo 1136 ton, v Českoslovaško 1554 ton, v Avstrijo 242 ton, v Švico 173 ton.

Živahnost na zagrebškem elektnem trgu. V preteklem tednu je znova oživele poslovanje na zagrebškem elektnem trgu. S privatne strani se je pojavilo znatno povpraševanje po delnicah Našičke tvornice tanina in parne žage dd, odnosno po delnicah Union Našice. Vsled disparitete med zagrebškimi in budimpeštanskimi kurzi je bilo blago ponudeno predvsem iz Budimpešte. Tudi za delnice sladkorne tovarne v Osijeku se je radi ponovnega dviga cene sladkorja pojavilo znatno povpraševanje. Precejšnje zanimanje se opaža tudi za državne papirje, Prvo hrvatsko štedionico in Jugobanko.

Nov zakon o konkurznem postopanju. Zastopnik justičnega ministra, minister socialne politike Simonović je imenoval komisijo, ki ima nalogo izdelati nov zakon o konkurznem postopanju. Komisija je sestavljena iz sledečih članov: Gj. Nestorović, dr. Vel. Mitrović, univ. prof. v Beogradu, dr. Anton Skumović, univ. prof. v Ljubljani, in dr. Sr. Buglija, univ. prof. v Zagrebu. Komisija bo te dni pričela z delom.

Odprava konkurzov. Ker je vsa masa razdeljena, je odpravljen konkurz o imovini Ljud. Petrovića, trgovca v Pljuju. Ker se je sklenila prisilna poravnava, je odpravljen konkurz o imovini Miloje Repića, trgovca v Domžalah.

Vpisi v zadržni register. Vpisale so se nastopne zadruge: Kmetijska strojna in električna zadruga na Godešu pri Škofji Loki, r. z. z. o. z.; »Poštni dom«, r. z. z. o. z. v Ljubljani; Ljudska stavbna zadruga v Zagorju ob Savi, r. z. z. o. z.

Stanje Narodne banke z dne 22. t. m. (V oklepajih razlika napram stanju z dne 15. t. m.) Aktivna: Kovinska podlaga 466.4 (+ 12.7), posojila na menice 1213.9, na vrednostne papirje 247.2, skupaj 1461.1 (— 27.6), saldo raznih računov 741.3 (+14.3); pasiva: bankovci v obtoku 5771.2 (— 149.5), državne terjatve 229.0 (+ 107.3), ob-

veznosti po žiru 433.5, po razn. računih 212.7, skupaj 665.0 (+ 42.1).

Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se nastopne tvrdke: »Pritel«, Jugoslovanska družba privatnih telefonov, družba z o. z. v Ljubljani, Jugoslovanska tovarna za izdelovanje dr. Oetikerjevega pečilnega praška, družba z o. z. v Mariboru; Eksportni mlin Meža-Dravograd, družba z o. z. v Meži.

Odprava konkurza. Ker je bila vsa masa razdeljena, je odpravljen konkurz o imovini Vinka Mauko, trgovca v Pakovcih.

Službeni kurzi za december. Finančni minister je za mesec december odredil sledeče službene kurze: 1 napoleonor Din 218.70, 1 turška lira 247, 1 angl. funt 274.90, 1 dolar 56.60, 1 kanadski dolar 56.80, 1 zl. nemška marka 13.45, 1 poljski zlat 6.45, 1 avstr. šilling 8, 100 franc. frankov 205, 100 švic. frankov 1094, 100 ital. lir 236, 100 belgov 790, 100 bol. goldinarjev 2260, 100 rum. lejev 81, 100 bolg. levov 41, 100 danskih kron 1507, 100 švedskih kron 1510, 100 norv. kron 1450, 100 špan. peset 860, 100 gršk. drahm 60, 100 češkosl. kron 167.50, 1 milijon madž. kron 701.

Težkoče celovške »Kärntnerbanke«. Upravni svet celovške »Kärntnerbanke« je sklenil zaprositi za otvoritev poravnalnega postopanja. Centrala kakor tudi podružnice so ustavile izplačila.

Polom italijanske banke. Vsled nazadovanja kurzov efektov in kreditne krize je propadla znana milanska banka Istituto Nazionale di Credito. Predsednik banke je pobežnil.

Sijajno stanje državnih financ Nemčije. Državni dohodki Nemčije so v oktobru dosegli vsoto 786 milijonov mark, kar znači nov rekord, izdatki pa le 619 milijonov mark. Za oktober znaša torej suficit nič manj kot 167 milijonov mark, za prvih 7 mesecev tekočega proračunskega leta pa 391 milijonov mark (5 milijard 278 milijonov Din).

Borza

Dne 6. decembra 1926.

DENAR.

Zagreb: Berlin 13.485—13.515 (13.4875), Italija 245.68—247.68 (246), London 274.85—275.65 (275.15—275.25), New-York 56.54—56.74 (56.64), Pariz 232—234 (232), Praga 167.78—168.58 (168.15), Dunaj 7.985—8.015 (8.00), Curih 10.9275—10.9575 (10.9425), Amsterdam 22.65—22.71.

Curih: Beograd 9.145 (9.145), Pešta 72.55 (72.55), Berlin 123.28 (123.25), Italija 22.55 (22.25), London 25.135 (25.135), New-York 518.50 (518.50), Pariz 20.70 (20.6675), Praga 15.365 (15.36), Dunaj 73.10 (73.10), Bukarest 2.75 (2.75), Varšava 57.50, Bruselj 72.10 (72.10), Amsterdam 207.30, Stockholm 138.30, Oslo 132, Kopenhagen 138 (138).

Dunaj. Devize: Beograd 12.4775—12.5175, Kodan 188.35—188.95, London 34.3350—34.4350, Milan 30.75—30.85, New-York 707.75—710.25, Varšava 78.37—78.87. — Valute: dolarji 706.25—710.25, angleški funt 84.26—84.42, francoski frank 28.27 do 28.43, lira 30.67—30.83, dinar 12.45—12.51, češkoslovaška krona 20.95—21.05.

Praga. Devize: Lira 146.30, Zagreb 59.45, Pariz 133.80, London 163.2750, New-York 33.65.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% invest. posojilo 78 (den.), vojna odškodnina 340 (den.), zastavni listi 20—22, kom.

zadolžnice 20—22, Celjska 106—198, Ljublj. kreditna 140 (den.), Merkantična 95 (den.), Praštediona 880 (den.), Kreditni zavod 170—180, Ljublj. banka 50—57, Praštediona 887.50—890, Ljublj. kreditna 141 (den.), Sečerana 435—450, Slavonija 82 (den.), Trbovlje 305—325, Vevče 106 (den.), Sešir 104 (den.), Slavnja 55—65.

Zagreb. 7% invest. posojilo 79—79.50, vojna odškodnina 343.50—344, Hrv. esk. 100—100.50, Hipobanka 50—57, Praštediona 887.50—890, Ljublj. kreditna 141 (den.), Sečerana 435—450, Slavonija 82 (den.), Trbovlje 305—325, Vevče 106 (den.).

Dunaj. Don.-savska-jadr. 785.500, Zivno 787.000, Alpine 883.000, Greinitz 63.000, Trbovlje 395.000, Hrv. esk. 139.000, Leykam 124.000, Hip. banka 69.500, Avstrijske tvornice za dušik 280.000, Slav. esk. 128.000, Slavonija 41.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Brzjavni drogovi (borovi, z malim odst. smreka ali jelka), zdravi, obeljeni, stegnjeni, ravni, dolž. 6½ m, najmanjši obseg: v vrhu 88 cm in 2 m od tal 53 cm, računajoč težo 1 m³ do 800 kg, fco vag. meja za komad 20 vag. 40—40, zaklj. 40; bukovi testoni, originalni, monte, od 10—30 cm, media najmanj 23, fco vag. Sušak 6 vag. 540—540, zaklj. 540; deske — smreka, jelka, 18 milimetrov, 4 m, od 16 naprej media 24, monte, fco vag. meja 5 vag. 510—510, zaklj. 510; kostanjevi les za tanin, cepanice s 15% okroglice, kar je od 30 cm deb. cepano, fco vag. nakl. p. za 100 kg 10 vag. 21—21, zaklj. 21.

Zito in poljski pridelki: pšenica, 75/76, fco vag. nakl. postaja 295 (blago); koruza umetno sušena, fco vag. nakl. post. 155 (bl.); koruza nova, času primerno suha, fco vag. nakl. post. 140 (bl.); koruza nova, času primerno suha, za januar, fco vag. nakl. post. 145 (bl.); ajda prekmurska, fco vag. nakl. post. 335 (bl.); rž. 71/72, 2%, fco vag. nakl. post. 225 (bl.); ječmen krmilni, 62/63, fco vag. nakladalna post. 170 (bl.); ječmen krmilni, 63/64, fco vag. nakl. post. 180 (bl.); ječmen letni, 65/66, fco vag. nakl. post. 192.50; oves, fco vag. nakl. post. 160 (bl.); otrobi drobnj, fco vag. nakl. post. 125 (bl.); fižol beli, 3—4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.); fižol rmeni, 3—4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.); laneno seme, fco Ljubljana 380 (den.); laneno seme Podravina, fco Ljubljana 370 (den.).

Sport

Članstva strelske družine. V sredo, na praznik 8. decembra t. l. slavnostno otvoritev streljanja strelske družine v Ljubljani. V to svrhu se zbere vse članstvo točno ob pol 9 zjutraj pred kazino, odkoder odkoraka z godbo na čelu na strelišče. K slavnostni otvoritvi se vabijo tudi vsi delegati streljskih družin izven Ljubljane.

DIENER PREMAGAN.

V »Sportnem tedne« smo zapisali, da se glasijo stave na Maloneya 8:5 in da je torej Maloney velik favorit. In zgodilo se je, kar se je nekako moralo zgoditi, Diener je bil premagan. Prinesel je v boju železno voljo, trdo naravo ter neomajno pripranost, da ne podleže. To ga je rešilo, da ni bil k. o., čeprav mu je k. o. grozil na vseh koncih in krajih. Maloney je bil 8 kg težji kot Diener, je bil močnejši in veliko bolj izkušen, hitrejši in

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 6. decembra 1926. Višina barometra 308.8 mm

Opazovanja	Barometer	Toplota v C°	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin		
						ob opazovanju	v mm 6h	višina
Ljubljana (dvorec)	7	756.3	3.1	80	SW 3	10	škrop	0.3
	8	756.8	2.5	84	SW 1	10	škrop	
	14	759.4	3.0	85	S 3	10	škrop	
	21	760.3	6.6	70	NE 3	10		
Maribor		759.3	1.0	98	NW 13	10	sneg	21.0
Zagreb		759.7	4.0	83	NE 13	10	dež	4.0
Beograd	8	752.2	8.0	74	SE 15	10	po dežju	0.2
Sarajevo							sneg	25.0
Skopje		753.3	9.0	94	mirno	10	pršica	4.0
Dubrovnik		748.3	11.0	47	E 1.5	2		75.0
Split		748.0	9.0	69	ENE 7	10	m. zmerno	18.0
Praga	7	752.5	1.0	—	ESE 3	10		2.0

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za torek, dne 7. decembra: oblačno; sneg; padanje temperature.

Povpr. barom. višji ko včeraj za mm: 7.0.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1 telefon šte. 980

Sir H. Rider Haggard:

59

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Toda tisto noč še ni bilo konec čudes.

Ko je Montezuma nehal jadikovati in prorokovati, sem ga ponižno vprašal, ali naj prikličem velikaše, ki so tvorili njegovo spremstvo, ki pa so stali nekoliko oddaljeni.

»Ne,« je odgovoril, »nočem, da bi me videli, ko se mi bere tuga in groza na obrazu. Najsi navdaja strah vse druge, jaz moram biti na zunaj pogumen. Pojdi še malo z menoj, Tjule; ako ti morebiti pride na misel, da bi me umoril, mi ne bo žal.«

Na te besede mu nisem odgovoril, ampak sem šel za njim, ko je stopal po najtemnejših vijugastih potih, ki se vijejo med cedrami, kjer bi ga bil prav izlahka umoril, ako bi bil hotel; vendar jaz nisem uvidel, da bi imel kako korist od njegove smrti. In dasi sem dobro vedel, da je Montezuma moj sovražnik, se mi je tudi samo srce zgražalo ob misli na umor. Hodila sva dobro miljo, ne da bi govorila, sedaj po jasnih in vrtovih, posajenih s krasnimi cveticami, dokler nisva naposled dospela do vrat onega kraja, kjer so polagali cesarske mrljice k večnemu počitku. Spredaj pred temi vrati je bila odprta jasa ali trata, na katero je svetil mesec, in na sredi te jase je ležalo neka jbelega, kar je bilo podobno ženski postavi. Tuka jse je Montezuma ustavil, pogledal proti vratom in rekel:

»Ta vrata so se pred štirimi dnevi odprla moji

sestri Papancini; rad bi vedel, čez koliko časa se bodo odprla meni.«

Ko je izgovoril te besede, se je na trati ležeča bela postava, katero sem bil jaz videl in on ne, zganila kakor speči, ki se prebujajo. Kakor se je bila zganila snežna postava na gori, tako se je zganila ta postava; kakor je bila ona vstala, je vstala tudi ta; in kakor je bila ona vrgla roke kvišku tako jih je vrgla tudi ta. Tedaj jo je zagledal Montezuma in obstal trepetajoč; tudi jaz sem se tresel.

Nato se je ženska — bila je v resnici ženska — počasi bližala nama in ko je prišla bližje, sva videla, da je imela mrtvaška oblačila na sebi. Naenkrat je vzdignila glavo in mesečina ji je razsvetlila obličje. Montezuma je na ves glas zaječal; zaječal sem tudi jaz, kajti spoznala sva, da je bil tisti obraz pred nama drobnj obraz kneginje Papancine — one Papancine, ki je ležala že štiri dni v grobu. Premikala se je kakor mesečina in se nama približevala, naposled je obstala pred grmom, v čegar senci sva midva stala. Papancina, ali njen duh, naju je gledala s praznimi slepimi očmi, to se pravi, z očmi, ki so bile široko odprte, a vendar niso ničesar videle.

»Si li ti tukaj, brat Montezuma?« je rekla prikazen z glasom Papancine; »jaz vsaj čutim tvojo navzočnost, dasi te ne vidim.«

Tedaj je Montezuma stopil iz sence in stal pred umrlo sestro.

»Kdo si?« je rekel, »ki imaš postavbo ženske, ki je umrla, in si oblečena v njeno oblačila?«

»Papancin sem,« je odgovorila; »vstala sem iz groba, da ti prinesem neko sporočilo, Montezum, brat moj.«

»Kakšno sporočilo mi prinašaš?« je vprašal hripavo.

»Prinašam ti sporočilo o pogubi in propasti, brat. Tvoje cesarstvo se bo razsulo in tebe bodo tisoč in deset tisoč tvojega ljudstva spremljali v smrt. Štiri dni sem živela med mrtvimi in tam sem videla tvoje krive bogove, ki so hudiči. Tam sem videla tudi duhovne, ki so jim služili, in veliko njih, ki so jih častili, in vsi so bili pahnjeni v neizrekljivo trpljenje. Zavoljo tega, ker ana uauško ljudstvo časti te peklenske bogove, je obsojeno, da propade.«

»Ali nimaš nobene besede tolažbe zame, Papanci, sestra moja?« je vprašal.

»Nobene,« je odgovorila. »Ako nehaš častiti te krive bogove, morebiti utegneš rešiti svojo dušo; svojega življenja ne moreš rešiti, niti življenja svojega ljudstva.«

P. teh besedah se je obrnila in odšla v senco dreves; slišal sem, kako je njeno mrtvaško oblačilo šumelo po travi.

Montezume se je polotila besnost in na ves glas je razsajal rekoč:

»Prokletstvo nad tebe, Papancin, sestra moja! Čemu sploh prihajaš iz groba s takimi zlokoznimi vestmi? Da bi bila prinesla seboj upanje, da bi bila pokazala pot do rešitve, bi te z veseljem pozdravil. Vrni se zopet nazaj v temo in zemlja naj ti na vekov veke teži srce. Kar se tiče mojih bogov, ti rečem: častili so jih moji očeti, častil jih bom tudi jaz vse do konca; in ako oni mene zapuste, jaz jih ne bom nikdar. Bogovi se srdijo, ker se na njihovih oltarjih malo žrtvuje; žrtvovanja odslej naj se podvoje. Da, sami duhovni bogov naj bodo žrtvovani, ker zamenjajo njihovo čaščenje.«

Priporočamo LUDSKO KNJIZNICO (Jugoslovanska knjižnica v Ljubljani): 19. zv. J. O. Curwood. Kazan, volič pes. Kanadski roman 18 Din. vzan 30 Din. — 20. zv. Ed. About. Kralj gora. 18 Din. vzan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard. Jutranja zvezda. 30 Din. vez. 40 Din. — 22. zv. Otrok kaplana Granta. Popolovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din. vez 58 Din.

spretnosti. S celim številom rekordnih uspehov je šel Maloney v boj. Od 27 bojev v letih 1924, 1925 in 1926 jih je dobil 14 s hitrim k. o., 9 po točkah, enkrat samkrat je bil k. o. — v začetku svojega nastopanja —, drugi boji so bili neodločeni. Zanimivi so njegovi trije boji s Sharkeyem; prvega je dobil Maloney; po točkah, v drugem je bil Maloney diskvalificiran, v tretjem je zmagal Sharkey, po točkah. To je bilo v lanskem decembru. Letos je nastopil Maloney štirikrat in je zmagal vselej z k. o., enkrat v 3. rundi, enkrat v 2., dvakrat v 1. On je pravi Amerikanec in je pokazal doslej celo za ameriške razmere nenavadno borbenost. Star je 23 let, Diener 24. Takoj v začetku boja se je Dienerju levo oko zaprlo in ni ves čas nič več videl nanj. Točko za točko je nabiral Maloney, velikanska je bila njegova premoč, nešteto krat je bil Diener v največji nevarnosti, a Maloney ga le ni mogel spraviti na tla. Nepremagljiva je bila Dienerjeva volja, neupognjen njegov pogum, v prenašanju udarcev je napravil nekaj rekord. In tako je zdržal vseh deset rund; na koncu je bil čisto »grozgy«, a zdržal je. Maloney je bil zmagovalček po točkah, Dienerju so pa ravno tako ploskali kot njemu. Vstopnina 50.000 dolarjev.

TENISKA SEZIJA OB FRANCOŠKI RIVIERI.

V mednarodnem tenisu zima ne pomeni nobenega odmora. Ob »modri obali« Sredozemskega morja se bo od srede decembra do srede aprila vršil turnir za turnirjem. Najboljši profesionalni in amateri kaj pridno trenirajo. Profesionalna prvenstva Francije, molé priznana kot svetovna prvenstva, združena s pokalom mesta Bristol, se začnejo lečes 14. decembra, v Cannes. Branivec naslova je Burke, sin slavnega Burkeja; lani je z naporom premagal Najucha. Ta išče sedaj revanšo in je že v Cannes, da trenira; znan je po svojih zmagah proti Richardsu in Karlu Koželuhu. Revanšo pa išče tudi Koželuh. Prideta tudi izborna ameriška profesionala Agutter in mladi Henson, ki je v Ameriki premagal Borotra. Nemci so tudi prosili za dovolitev udeležbe in jim bo najbrž dovoljena; o tem smo pisali na drugem mestu.

LETEČI BASK.

Borotra tako pravi. In si je ta naslov pošteno priboril. Med prvimi igravci tenisa je, a tudi izredno priden v svojem poklicu. Njegov oče ima v Parizu veliko podjetje aluminija, in zanj leta sin od leta do kraja, in igra tenis, če le more. Iz Wimbledon (London) je letel v aeroplano večkrat, in v pisarno in nato spet nazaj. Ko je bil v Stockholmu, je pa le preveč letal in preveč igral in se je enkrat tudi »zalelel«, kakor smo že poročali. V nedeljo je igral v Stockholmu, v ponedeljek v Oslo, v torek v Kopenhavnu, v sredo v Stockholmu, v petek je letel v Helsingfors (Finska) in v nedeljo je bil spet v Stockholmu. In takrat se je »zalelel«, to se pravi, zgubil je, proti Ingvoru Garellu, 6:3, 3:6, 2:6. Komaj je prišel domov v Pariz, takoj je spet odšel v Švicco. In če bi bile tam teniške lope, bi tudi v Švici igral.

PLAVALNE VESTI.

Avstralski bodo za amsterdamsko olimpiado zbrali vse, kar bodo mogli. Določili so 10 plavalcev, ki jih bodo poslali najprvo v Ameriko, da tekmujejo tam pri ameriških prvenstvih. To je poskusno moštvo. Najboljše bodo nato poslali v Amsterdam. Med tekmece je tudi 46letni nekdanji avstralski prvak Beaurepaire.

Italiji so izročili prirediteljem evropskih prvenstvenih tekem za leto 1927. S tem se je misel za telesno kulturo v Italiji zelo poživila in se bo pobuda za ustanovitev visoke šole telesnih vaj spreminila sedaj v dejstvo. Prvenstvene tekme se bodo vršile v Bologni, in bodo novo visoko šolo kar tamošnji univerzi priklonili. V plavanju Italijani dobro napredujejo. Sicilijanec Conelli na pr. je plaval 400 m v 5:35, nov italijanski rekord.

Od vseh strani prihajajo poročila o novih rekordih; saj jih je samo ameriška plavalna zveza priznala 159. Poleg Conellija omenimo tele posebne uspehe: Danec Stopgaard je plaval 1500 m v 25:07, na Norveškem je plaval Angležinja C. Jeans 100 m v 1:14,7, Baranyi 200 m na Ogrskem v 2:22,6, v Kaliforniji Eleanor Gerratti 100 y v 1:02,4. Najzanimivejše je pa tole: Havajec Kealoha je imel doslej rekord v plavanju na 100 y s 55,4; te dni mu ga je iztrgal šele 14letni newyorški dijak George Kojac s 55,2. Kaj, če bi bil ta Kojac Jugoslovian? Berlinska »Vossische Zeitung« pristavlja: »Kojac ist offenbar südslavischer Abstammung«.

Cerkveni vestnik

Križanska Moška Marijina družba ima na praznik Marijinega Brezmadež. Spočetja jutranje duhovno opravilo izjemoma ob sedmi uri; sveta maša s govorom in skupno sv. obhajilo. Zvečer slovesen shod ob navadni uri.

Šiška, Dekliška Marijina kongregacija obhaja v sredo, dne 8. decembra desetletnico svojega obstoja. V ta namen priredi (poleg drugega) zvečer ob pol 8 v samostanski dvorani gledališko predstavo. Na sporedu in-a poleg slavnostnega govora dr. p. Hugo Brena, deklaracije, petje in trodejanke »Najdenkac«. K obilni udeležbi vabi odbor.

II. vnašja Marijina kongregacija pri 8. Uršulinkah ima jutri glavni družbeni praznik. Zjutraj ob 6 skupno sv. obhajilo, popoldne ob 2 slovesen shod. Udeležba za vse obvezna. Zunanje članice naj pošljejo posvetitve za praznik Brezmadežne.

Orel

Celje. Opozarjamo vse člane in članice ter starešine orlovske organizacije v Celju, da so obvezni udeležiti se skupnega sv. obhajila jutri, na praznik Brezmadežnega spoč. M. D. ob pol 7 zjutraj v Marijini cerkvi.

Naše dijaštvo

Akademski kongregacija. Vseled sklepa konulta velja skupno dijaško sv. obhajilo, ki bo na praznik Brezmadežne ob 8. uri zjutraj pri Križankah kot naše redno mesečno sv. obhajilo. Zato vabim vse sodale kakor tudi bivše sodale-starešine k udeležbi. Pokažimo na najlepši Marijin praznik s polnoštevilno udeležbo, kako živa in globoka naša ljubezen do Gospe in Matere nebeske. —

Naznanila

II. Merkurjev jour fix se vrši danes ob 8 zvečer v restavraciji Zvezda. — Odbor.

Klub esperantistov v Ljubljani priredi v soboto, dne 11. decembra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma v proslavo rojstnega dne dr. Zamenhofa avtorja esperantskega jezika velik »Zamenhofov večer«. Na programu je govor o dr. Zamenhofu, esp. deklaracija, petje t. dr. Pevske točke izvajata iz prijaznosti priznana člana naše opere ga. Vilma Thierry-Kavčnikova in g. Svetozar Banovec. Oba spremlja na klavirju g. dirigent Neffat. Pri prireditvi svira orkester »Slogoc«. Začetek ob 20. Vstopnina 10 Din.

najboljše kvalitete št. 35-37 prodaja tovarna
Peter Kozina & Ko., Tržič
v svojih lastnih trgovinah: Ljubljana, Breg 20
in Aleksandrova cesta 1
po izredno nižanih enotnih cenah
PAR DIN 145.-
visoke in nizke, dokler zaloga traja

»SVINČENI RUDNIK V MEŽICI« išče za
topilnico v Žerjavu

topilniškega paznika

Nastop čimprej. Prosilci, ki so bili že v podobni
praksi, naj vložijo ponudbe s popisom dosedanjega
službovanja na zgornji naslov.

Dobre slike, moderno poobličenje
(Portre) in vsokovratno povečanje slik dobite

v foto-atelieju Wagner

v Mariboru, Slovenska ulica 4/I.

Slika se neopretgoma od 8 zj. do 19 zv

DEKLE

išče službe z novim le-
tom. - Naslov v upravi
lista pod številko 8424.

Absolv. pravnik

z vsemi jur. izpiti išče
službe kot notarski kan-
didat. Ponudbe upravi
pod: »Notar. kandidat«.

Prvovrst. uvedeno in re-
nimirano podjetje sprej-
me v svrhu povečanja ev.

družabnika

z minimalno gotovino od
100.000 Din naprej. Po-
nudbe na Aloma Compa-
ny, Ljubljana, pod šifro:
»Dobra udeležba 777«.

Mebl. mesečna soba
se odda, Krakovski na-
sip št. 6, pritličje.

PRAZNO SOBO

z električno lučjo, išče
osmošolka. Ponudbe pod
»Studium« na upravo.

Išče se stanovanje
s 4 sobami in vsemi pri-
tiklinami (električ. raz-
svetljava, kopalna soba
itd), za takoj v sredini
mesta. Ponudbe blago-
volite poslati na upravo
lista pod »G. H. 8431.

NAPRODAJ

še dobro ohranjena, dvo-
vprezna kočija s štirimi
sežedi po zelo ugodni
ceni. — Vprašati je pri
občini Trbovlje, 8364.

Med pristni, namizni,
za potice, nudi
po Din 22,50 kg velečebne-
lar A. Maček, Vrhnika.

Sprejme se takoj 8—16
gozdn. delavcev

ki so izurjeni v sekanju
in rižanju lesa v hribih,
na akordno delo. Dober
zaslužek, nič dopisova-
nja, dogovor na licu me-
sta po ogledu terena. —
Prodaj benzin-MOTOR
za 6 KS, malo rabljen.
Jernej Pogorelec, žaga
in mlin, Struge, postaja
Dobrepolje, 8388.

POZORI Vsaokovrstne
VOZNE v Ljubljani
in okolici po zelo nizkih
cenah. Naslov se izve v
upravi lista pod št. 8375.

DOBRODELNO

PODJETJE
išče posojila 40 do 50.000
Din proti vknjižbi na
varno mesto in dogovor-
jenim obrestim. — Ponu-
dbe z obrestnimi zahtevki
upravi »Slovenca« pod:
»Mir ljudem« št. 8380.

Držav. konces. zasebno
učilišče za
STROJEPISJE

GITA PETAC, Ljubljana,
Valvazorjev trg 6 (na-
sproti Križevn. cerkve).

ŠIVILJA

Leop. Sternad
Ljubljana - Kolodvorska
ulica 22/III, se priporoča
cenj. damam. 8421

OGLEJTE SI

filciste in baržunaste klo-
buke od 80 Din naprej
samo v modnem salonu
STUCHLY-MASKE.

ZIMSKA JABOLKA
od 30 kg naprej, franco
Loče, brutto za netto,
kg 2,50 Din, razpošilja
D. RIBIZEL, Sv. Jernej,
pošta Loče. 8434

OREHE

ima na zalogi FRAN
POGAČNIK, Ljubljana
Dunajska cesta 36.

Koruzni zdrob

(šrot), vedno sveže mlet,
dobite pri FRAN PO-
GAČNIK, Ljubljana, Du-
najska cesta št. 36.

Železen ŠTEDILNIK
in pečica naprodaj, Vič-
Glince št. 3, cesta VI.

Najboljši šivalni in pletilni stroj

Je edino le GRITZER in
ADLER za dom, obrt in
industrijo v vseh
opreman.
Istotam švicarski
pletilni stroj
DUBIED

Ponk v vozenju brospičen.
Večletna garancija. Niske
cene tudi na obroke.
Josip Petelin,
LJUBLJANA
blizu Prešer-
novi ga spom.

Tvrdba

M. STELE & I. PIELICK

Ljubljana, Šolski drevored - (Semenišče)
priporoča

bogato zalogo vedno svežega južnega in
somačega sadja ter dež. pridevkov.
Tvrdba dobavlja specijelno limone in pa-
marance vedno direktno od producenta, ter
zamore vsled tega postreči cenj. odjemalcem
vedno z garantirano najlepšim blagom po
brezkonkurenčnih cenah. V dolgoletnem po-
slovanju posrečilo se je trdki stopiti v
trgovske stike s samo prvovrstnimi izbrani-
mi inozemskimi dobavitelji ter eksportnimi
trgovci, katero dejstvo jamči, da dobavlja
trdka vedno le prvovrstno blago, ter more
ista zagotoviti cenj. odjemalcem najsolidnejšo
in najtočnejšo postrežbo. — Izvršujejo se
naročila tudi za vago ske mrožine, ter
se za ista računajo izjemno nizke cene.
Blagovolite se preprčati! Zahtevajte cenike!

Zoper prehlajenje in kašelj pri konjih

Pri vseh pojavih prehlajenja pri
konjih, to je: mrzlici, izcejanju
zlema in gnoja iz nosnice, otež
kočenem dihanju, izgubi teka,
prenaglem spotenju in kašlju,
učinkuje zanesljivo: Sadnikarjev protikataralčev
prah za konje Škatlja z natančnim navodilom 20 Din
Izdeluje in razpošilja samo:

Lekarna Mr. Stanko Hočevar, Vrhnika 96

Dobi se tudi v lekarni pri Sv. Roku v Šiški

Krasne božične jaslce za cerkve

lastnega izdelka ima na prodaji po jako ugodni ceni
delavnica za cerkveno umetnost

ALOJZ ZORATTI, MARIBOR, Strossmaierjeva ulica

JOSIP URAN specialna trgovina božičnih okraskov

LJUBLJANA, Mestni trg št. 11.

Papir: svilen, taletni, zlat in srebrni, škrebeči in krep. Zlata in srebrna
penca. Žica za rože. Žica za obešanje okraskov. Briljantna vrhica, svečke,
drške za svečke, čudežne svečke. Pričiki za v kot, res kraski in poceni,
20 vzorcev in veličin. Obrazci (Krippenbilder), rojstva (štalice), lameta
girlande od lamete, girlande papirnate, angelski laski (Feenhaar). Razgled-
nice, bloki in hrbljčki za koledarje, krinke in lampijoni. Listje za rože,
prašniki (Pötseln), umetne cvetlice in venci za neveste. Velikanska izbira
vsakovrstnih steklenih božičnih okraskov v obliki ptičkov, zvoncev, mo-
žičkov, sadja, bunkic, špice, okraski od lamete ter Pratika za leto 1927.
Zahtevajte cenik!

Umrli nam je danes naša preljuba mati, ozir. sestra, babica,
prababica, teta in tašča, gospa

Marija Ogrin roj. Homove

vdova zid. mojstra

v 76. letu starosti, previdena s sv. zakramenti.

Pogreb rajke bo v sredo 8. t. m. ob 3 pop. na Stari Vrhniki.
Vsem množestvilnim sorodnikom in znancem priporočamo
pokojnico v blag spomin in molitev.

Stara Vrhnika, dne 6. decembra 1926.

IVAN, FRANCE, JAKOB, ANTON, sinovi — FRANČIŠKA, MA-
RIJA, IVANKA, ELIZA, hčere — ter sestre, brat, sinuhe, zeti,
vnučki, pravnuki in ostali sorodniki.

VIKTOR ACCETTO naznanja v svojem, v imenu
svojih otrok ERNESTA, JERICE in BOJANA ter
vseh ostalih sorodnikov pretužno vest, da je njega
srčno ljubljena, nepozabna soproga, mamica, teta,
svakinja in sinaha, gospa

Malči Accetto

soproga stavbnega inženjerja

preminula dne 5. decembra 1926, po dolgi in mučni bolezni, pre-
videna s tolažili za umirajoče. — Pogreb nepozabne pokojnice
se bo vršil v torek dne 7. decembra 1926, ob pol treh popoldne
iz hiše žalosti, Tabor št. 2, na pokopališče pri Sv. Križu.
Ljubljana, dne 6. decembra 1926.

Globoko žalujoči ostali.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod.